

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Osobní bankrot jako způsob řešení úpadku fyzické osoby
Personal Bankruptcy as a Way of Solution of Individual's Bankrupt

Student: Bc. Michal Španihel
Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph. D.

Ostrava 2016

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Michal Španihel**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně

Téma: **Osobní bankrot jako způsob řešení úpadku fyzické osoby**
Personal Bankruptcy as a Way of Solution of Individual's Bankrupt

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika oddlužení
 3. Oddlužení konkrétní fyzické osoby
 4. Finanční gramotnost jako nástroj prevence
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

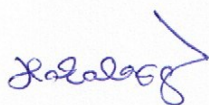
- HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 1482 s. ISBN 978-80-7400-555-8.
- LANDA, Martin. *Ekonomika insolvenčního řízení*. Ostrava: KEY Publishing, 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6.
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

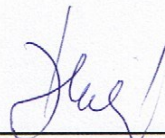
Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 22.04.2016

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracoval samostatně.

V Ostravě dne 13. 7. 2016.

Bc. Michal Španihel

Bc. Michal Španihel

Obsah

1. Úvod	4
2. ÚPADEK A MOŽNÉ ZPŮSOBY JEHO ŘEŠENÍ	5
2. 1. ÚPADEK V POJETÍ ČESKÉHO ZÁKONA	5
2.1.1 Insolvenční řízení	5
2.2 Oddlužení	18
2.2.1 Návrh na oddlužení.....	18
2.2.2 Rozhodnutí insolvenčního soudu	20
2.2.3 Účinky schválení oddlužení	22
2.2.4 Povinnosti dlužníka po schválení oddlužení	22
2.2.5 Osvobození dlužníka od placení pohledávek	23
2.2.6 Zrušení schváleného oddlužení	24
2.2.7 Rozhodnutí o splnění oddlužení	24
3. Oddlužení konkrétní fyzické osoby	26
3.1 Průběh řízení do úpadku.....	28
3.1.1 Insolvenční návrh	28
3.1.2 Přihlášení věřitelé	33
3.1.3 Popřené pohledávky	40
3.2 Řízení po úpadku.....	45
3.3 Splnění oddlužení	46
3.3 Ekonomický a sociální dopad oddlužení	46
4. Finanční gramotnost jako nástroj prevence	48
4.1 Dotazníkové šetření.....	48
4.2 Výsledky dotazníkového šetření.....	49
4.3 Shrnutí dotazníkového šetření	59
5. Závěr	61
Seznam použité literatury.....	63
Seznam zkratk.....	65
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1. Úvod

Tato diplomová práce řeší problematiku úpadku právnických i fyzických osob, ať již podnikajících či nikoli, které se dostaly do situace, kdy nejsou schopny dostat svým závazkům. Přibližuje zásady, průběh úpadkového řízení a možné způsoby jeho řešení.

Primárním cílem této práce je vyhodnocení pohledávek dlužníka a jejich analýza. Dílčím cílem práce je poukázat na důležitost finanční gramotnosti jako nástroje prevence a pomoci v oblasti ekonomických aktivit člověka, ale také poukázat na absenci a nedostatek finanční gramotnosti na všech typech škol.

Práce sestává ze dvou částí. První část řeší úpadek na teoretické úrovni, vysvětluje úpadek v pojetí českého zákona, zabývá se insolvenčním řízením a popisuje jednotlivé kroky oddlužení.

Druhá část je zaměřena prakticky a zabývá se oddlužením konkrétní fyzické osoby. V této části je rovněž nastíněn průběh samotného oddlužení. Praktická část práce rovněž řeší finanční gramotnost jako nástroj prevence. Téma finanční gramotnosti je velmi úzce spjato s problematikou dluhů, nadměrného zadlužení a ve svém důsledku také chudoby a sociálního vyloučení. Zadlužení má mnoho příčin. Za hlavní příčiny předlužení lze považovat nedostačující příjmy, zbytečně vysoké výdaje a nedostatečnou právní ochranu spotřebitele. Ve všech těchto případech je finanční gramotnost důležitým nástrojem prevence.

Poslední kapitola této práce, Finanční gramotnost jako nástroj prevence, vychází z dotazníkového šetření o povědomí studentů gymnázia, obchodní akademie a střední odborné školy v oblasti finanční gramotnosti ve vztahu k úvěrům a chce poukázat na absenci a podceňování finanční gramotnosti na školách zejména pak na středních školách, kde jsou již absolventi plnoletí a mají možnost disponovat vlastními finančními prostředky a uzavírat vlastním jménem různé finanční produkty nabízené v hojné míře bankovními i nebankovními finančními institucemi.

2. ÚPADEK A MOŽNÉ ZPŮSOBY JEHO ŘEŠENÍ

2. 1. ÚPADEK V POJETÍ ČESKÉHO ZÁKONA

Dne 1. ledna 2008 nabyl účinnosti **zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)**, ve znění pozdějších předpisů. Problematika insolvenčního řízení, majetkového postavení dlužníka v úpadku a také postavení věřitele bylo do 31. prosince 2007 upravováno **zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání**, ve znění pozdějších předpisů. Nově vzniklá právní úprava, řízení o úpadku, jež byla zahájena k 31. prosinci 2007, je i nadále upravována zákonem o konkursu a vyrovnání.

Právní úprava, jež vstoupila v platnost 1. ledna 2008, si klade za cíl větší předvídatelnost úpadečného řízení a jeho celkové zrychlení a zefektivnění.

2.1.1 Insolvenční řízení

a) Insolvenční návrh

Insolvenční řízení je zahájeno dnem, kdy je věcně příslušnému soudu doručen **insolvenční návrh**, který podal dlužník nebo věřitel. Bude-li se jednat o hrozící úpadek, může insolvenční návrh podat pouze dlužník. Jsou možné dva způsoby podání návrhu. Jedním z nich je podání návrhu v listinné podobě, v tomto případě musí být návrh opatřen úředně ověřeným podpisem osoby, která jej podala. Druhý způsob, kterým může být návrh podán, je v elektronické podobě, návrh v elektronické podobě musí obsahovat uznávaný elektronický podpis. V jiných případech se k návrhu nepřihlíží.

Kromě základních identifikačních údajů, jimiž jsou například označení insolvenčního navrhovatele, označení dlužníka, musí návrh obsahovat také skutečnosti, které osvědčují dlužníkuv úpadek nebo hrozící úpadek. Pokud návrh nepodává dlužník, ale insolvenční navrhovatel, musí označit důkazy, kterých se dovolává a z nichž je taky patrné, čeho se navrhovatel domáhá.

Jednou ze součástí insolvenčního návrhu, který podává dlužník, je seznam majetku včetně věřitelů, vůči kterým má dlužník pohledávky. Zároveň je nutné uvést zde také výši, dobytnost a skutečnosti, na nichž se zakládají. V seznamu závazků jsou uvedeni věřitelé, u nichž je známo, že mají pohledávky či jiná majetková práva vůči dlužníku. Seznam závazků je doplněn výši a splatností závazků. Současně zde existuje možnost, aby dlužník jednotlivé

pohledávky věřitelů popřel. Důvodem popření pohledávky věřitelů může být vznik pohledávky nebo její výše. V tomto případě je žádoucí, aby dlužník uvedl, z jakého důvodu pohledávky popírá. Pokud má dlužník zaměstnance, je povinen připojit k návrhu seznam svých zaměstnanců a v neposlední řadě také listiny, na základě kterých je patrné, že dlužníkovi hrozí úpadek, nebo se v něm již nachází. Jednotlivé seznamy musí být dlužníkem podepsány a musí v nich být výslovně uvedeno dlužníkem, že jsou úplné a správné.

Právnícká osoba nebo fyzická osoba, která je podnikající, je povinna podat insolvenční návrh poté, co se doví o úpadku nebo se o něm při náležité pečlivosti měla dozvědět.

Insolvenční řízení je zahájeno v momentě, kdy insolvenční soud vydá vyhlášku, která je zveřejněna na internetových stránkách, a to nejpozději do 2 hodin od doručení insolvenčního návrhu. Obsahem vyhlášky je označení insolvenčního soudu, který je vydavatelem této vyhlášky, dále označení insolvenčního navrhovatele, dlužníka, jméno a příjmení osoby, která jí vydala. Součástí je také údaj o okamžiku zveřejnění v insolvenčním rejstříku a den vydání. Vyhláška je současně doručována všem účastníkům insolvenčního řízení.

Po zahájení insolvenčního řízení lze uplatnit pohledávky pouze přihláškou. Není tedy možné podat žalobu na dlužníka kvůli pohledávce nebo jiným právům, která se týkají majetkové podstaty.¹

b) Účastníci insolvenčního řízení

Insolvenčního řízení se mohou zúčastnit pouze osoby, které jsou právně způsobilé provádět procesní úkony, tedy jednat samostatně před soudem. Obecně se jedná o dlužníka a věřitele.

¹ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Dlužník

Dlužníkem může být fyzická osoba nebo také fyzická či právnická osoba, která je podnikatelským subjektem. Řízení se mohou účastnit také **neziskové organizace**, které jsou sice právnickými osobami, ale nevykonávají podnikatelskou činnost, popřípadě se jedná o podnikatelskou činnost vedlejší.

Věřitelé a věřitelské orgány

Věřitelem se stávají fyzické a právnické osoby, které v insolvenčním řízení přihlásili své pohledávky vůči dlužníkovi. Orgány, kterými vykonávají svůj vliv, jsou schůze věřitelů a věřitelský výbor, případně zástupce věřitelů.

Schůze věřitelů

Věřitelé by se měli ve vlastním zájmu zúčastnit schůze věřitelů, protože je zde projednáván předmět jednání a zde mohou vykonávat práva, která jsou spojena s přihláškou pohledávky. Je tedy v zájmu věřitele, aby se zúčastnil schůze a hájil své zájmy spojené s pohledávkou. Schůze věřitelů je veřejná, pokud soud neurčí jinak. Právo zúčastnit se schůze věřitelů mají kromě věřitelů, kteří přihlásili své pohledávky, také dlužník, insolvenční správce a státní zastupitelství. Na hlasování se mohou podílet přítomní věřitelé, ale pouze v případě, že jejich pohledávka nebyla popřena, případně se jedná o spornou či nezjištěnou pohledávku.

Věřitelský výbor

Pokud počet věřitelů, kteří přihlásili své pohledávky v insolvenčním řízení přesáhne 50, ustanoví se věřitelský výbor. Věřitelé se na schůzi mohou usnést na zástupci věřitelů a jeho náhradníkovi, jestliže bude přihlášený počet věřitelů nižší než 50. Věřitelský výbor se skládá pouze z přihlášených věřitelů a jejich volba je potvrzena soudem. Věřitelský výbor v průběhu řízení spolupracuje s insolvenčním soudem a správcem a hájí společný zájem věřitelů. (Hásová, Moravec, 2013)

Insolvenční správce

Insolvenčním správcem může být fyzická osoba, která disponuje oprávněním vykonávat tuto činnost, ale také veřejné obchodní společnosti nebo zahraniční obchodní společnosti a sdružení, které poskytnou stejné záruky jako veřejné obchodní společnosti, které jsou založeny dle práva členského státu Evropské unie a jsou oprávněny vykonávat činnost insolvenčního správce.² Insolvenčním soudem může být také ustanoven předběžný správce, který vykonává práva a povinnosti, které jsou vymezeny soudem a insolvenčním zákonem. Práva nesmí být v širším rozsahu, než jaké náleží insolvenčnímu správci, který je ustanoven po rozhodnutí o úpadku.³

Likvidátor

Působení likvidátora dlužníka v insolvenčním řízení nezaniká, jeho činnost je vykonávána v rozsahu, v němž nepřešla na insolvenčního správce a je tedy omezena působností insolvenčního správce. Současně také záleží na fázi a řešení insolvenčního řízení, protože je nutná součinnost s insolvenčním správcem. Likvidátor tedy informuje správce o likvidovaném subjektu, případné prodejnosti majetku a dobytnosti pohledávek likvidovaného subjektu. Pokud bylo insolvenční řízení zahájeno na základě věřitelského návrhu, působnost likvidátora se mění až od rozhodnutí o úpadku. V případě dlužnického návrhu se mění působnost likvidátora od okamžiku podání návrhu.

Odměnu a náhradu nutných výdajů likvidátora určí na návrh insolvenčního správce soud. **Vyhláška č. 479/2000 Sb., o odměně a náhradě hotových výdajů likvidátora a člena orgánu společnosti jmenovaného soudem** upravuje odměny likvidátorů, ale pouze do začátku insolvenčního řízení. Likvidátor si tedy může v případě, že mu vznikly v průběhu likvidace náklady včetně nároku na odměnu, podat přihlášku pohledávky vůči dlužníku v insolvenčním řízení.

Pokud bude insolvenční řízení, které bylo řešeno konkursem přerušeno, obnoví se likvidace a tím i činnost likvidátora jako při přerušení likvidace.

² § 2, zákona č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

³ § 27, odst. 2, zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Státní zastupitelství

Pokud vstoupí státní zastupitelství do insolvenčního řízení v případě úpadku, hrozícího úpadku a také incidenčního sporů a moratoria, může státní zastupitelství podat opravný prostředek proti rozhodnutí insolvenčního soudu pouze pokud mají toto právo všichni účastníci řízení.

c) Moratorium

Obecně je moratorium **pozastavení činnosti či odklad** splátek závazků. V pojetí insolvenčního práva je dlužníku poskytnuta **ochranná lhůta**, během níž nebude vyhlášen úpadek. V této lhůtě může dlužník nalézt nový způsob řešení svého úpadku, případně se může dohodnout se svými věřiteli na řešení, kterým budou vypořádány závazky. Moratorium může být vyhlášeno pouze v případě insolvenčního řízení podnikatele, který však nesmí být v likvidaci. Ochranné lhůty tak může být využito k oživení svého podnikání a zachování si tak dobrého jména a pověsti závodu. (Hásová, Moravec, 2013)

Návrh na vyhlášení moratoria může být podán před zahájením insolvenčního řízení. Tento návrh může být podán věřitelem nebo dlužníkem. V případě, že je podán návrh před zahájením řízení, insolvenční soud do rozhodnutí o vyhlášení moratoria nezveřejňuje informace týkající se insolvenčního řízení. K těmto informacím, s výjimkou protokolu o hlasování, má přístup pouze dlužník, který může do spisů nahlížet a pořizovat si z něj výpisy. Moratorium před insolvenčním řízením zanikne v okamžiku podání insolvenčního návrhu.⁴

Návrh na vyhlášení moratoria u dlužnického návrhu musí být podán do 7 dnů od podání návrhu. Pokud se bude jednat o věřitelský insolvenční návrh, pak musí být návrh na vyhlášení moratoria podán do 15 dnů od jeho doručení insolvenčním soudem.

⁴ § 124 – 126, zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

d) Věřitelé a jednání v insolvenčním řízení

Pokud insolvenční soud potvrdí úpadek dlužníka, je nutné, aby věřitelé přihlásili své pohledávky, které budou uspokojeny v závislosti na způsobu řešení úpadku. Jestliže se bude jednat o **konkurs**, pak budou jednotlivé pohledávky rozvrženy, v případě reorganizace bude plněn reorganizační plán, nebo mohou být pohledávky uspokojeny při plnění oddlužení.

Při uspokojení pohledávky bude nejprve započtena jistina, úrok, úrok z prodlení a jako poslední náklady spojené s uplatněním pohledávky.

Přihlášky pohledávek věřitelé podávají u insolvenčního soudu, od zahájení insolvenčního řízení do doby než uplyne lhůta, která je stanovena v rozhodnutí o úpadku. Věřitelé jsou oprávněni podat opětovně přihlášky k pohledávkám, které byly u soudu již uplatněny a také pohledávky, které jsou vymáhány výkonem rozhodnutí či exekucí.

Přihláška včetně příloh musí být insolvenčnímu soudu doručena ve dvojím vyhotovení, přičemž je jeden stejnopis soudem doručen insolvenčnímu správci. V přihlášce jsou věřitelé povinni uvést výši a skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá. Zajištění věřitelé mají povinnost uvést, zda uplatňují právo na uspokojení ze zajištění a musejí označit druh zajištění a dobu vzniku. V případě, že by tak věřitelé neučinili, bude se v insolvenčním řízení k této pohledávce přistupovat, jakoby právo zajištění nebylo uplatněno.

Pohledávky je nutné přihlásit v insolvenčním řízení pomocí formuláře, jehož náležitosti jsou stanovené právním předpisem a podoba tohoto formuláře spadá do kompetence **Ministerstva spravedlnosti** a věřitelům musí být umožněn dálkový přístup. Pohledávky je nutné uvést v peněžních jednotkách, a pokud by se jednalo o nepeněžité pohledávky, musí být vyjádřeny také v peněžních jednotkách. Pro nepeněžité pohledávky a pohledávky v neurčité výši se využije odhadu její hodnoty. Pohledávky v cizí měně je nutné převést na českou měnu dle devizového kurzu, který je vyhlášen Českou národní bankou v den zahájení insolvenčního řízení. Byla-li splatná pohledávka dříve, použije se kurz, který byl vyhlášen v den její splatnosti.

Zajištění věřitelé jsou také povinni uplatnit své pohledávky přihláškou pohledávky, jejíž součástí jsou listiny, které osvědčují zajištění, kterého se dovolávají. Uspokojování pohledávek zajištěných věřitelů probíhá v pořadí, v jakém vznikly zástavní práva nebo zajištění, je tedy důležitá doba vzniku. Uspokojení je provedeno zpeněžením věci, práva, majetkové hodnoty nebo práva pohledávky, kterými byla pohledávka zajištěna. Avšak v případě, že by byla hodnota zajištění, která je doložena znaleckým posudkem vypracovaným v rámci insolvenčního řízení nižší než výše zajištěné pohledávky, bude pak rozdíl považován za nezajištěnou pohledávku. Další pohledávky zajištěných věřitelů jsou v takovém případě považovány v plném rozsahu za nezajištěné.

Poté, co jsou zpeněženy věci, práva, pohledávky či jiné majetkové hodnoty, zajištěnému věřiteli zaniká zajištění pohledávky, i kdyby nepodal přihlášku. Insolvenční správce je povinen vydat nabyvateli potvrzení o zániku zajištění.

Insolvenční správce je odpovědný za přezkoumání podaných přihlášek. Využije přitom nejen doklady, které věřitelé přiložili společně s přihláškou, ale také účetnictví, nebo jinou evidenci vedenou dlužníkem. Insolvenční správce vyzve také dlužníka, aby se k pohledávkám, které byly přihlášeny, vyjádřil a bude-li to třeba, provede insolvenční správce nezbytná šetření, při kterých může vyzvat součinné orgány. Insolvenční správce rovněž vyzve věřitele k odstranění vad nebo doplnění přihlášek, které není možné z těchto důvodů přezkoumat. Věřitelé tak musejí učinit ve lhůtě 15 dnů, popřípadě lhůtě delší, stanoví-li tak insolvenční správce. Poučí také věřitele, jakým způsobem mají opravy nebo doplnění provést. K přihláškám k pohledávkám, které nebudou v řádném termínu opraveny nebo doplněny insolvenční soud na základě rozhodnutí nebude přihlížet.

Insolvenčním správcem je vyhotoven **seznam přihlášených pohledávek**, který obsahuje pohledávky, které věřitelé přihlásili a nejsou vyloučené z uspokojení, nebo se k nim nepřihlíží, jelikož tak stanovil zákon, případně pohledávky ke kterým se nepřihlíží. Seznam musí být insolvenčním správcem průběžně doplňován, aby jej mohl v případě uplynutí lhůty pro podávání přihlášek k pohledávkám uzavřít. U pohledávek, které jsou insolvenčním správcem popřeny, musí být tato skutečnost výslovně uvedena a zvláště jsou také v seznamu vedeni zajištění věřitelé.

Seznam přihlášených pohledávek je zveřejněn nejpozději do 15 dnů od konání přezkumného jednání, jestliže se má konat do 30 dnů po uplynutí lhůty pro přihlašování.

Nejpozději může být seznam zveřejněn 10 dnů před konáním přezkumného jednání. Zveřejnění probíhá prostřednictvím insolvenčního rejstříku, kde jsou také bez zbytečného odkladu zveřejněny veškeré změny, které se seznamu přihlášených pohledávek týkají.

e) Majetková podstata

Pokud podává insolvenční návrh dlužník, pak se **majetkovou podstatou** rozumí majetek, který vlastnil k okamžiku zahájení insolvenčního řízení včetně majetku, který jim byl nabyt v průběhu insolvenčního řízení. V případě, že podává insolvenční návrh věřitel, je majetková podstata uvedená výše rozšířena také o majetek, který patřil dlužníkovi v okamžiku, kdy nastaly účinky předběžného opatření. Předběžným opatřením je insolvenčnímu soudu umožněno zcela nebo zčásti omezit právo dlužníka nakládat s jeho majetkem.

Majetkovou podstatou jsou například peněžní prostředky, podnik, movité a nemovité věci, cenné papíry, akcie, obchodní podíly, dlužníková mzda, pracovní odměna, práva a jiné majetkové hodnoty, které jsou ocenitelné penězi.

Stěžejním dokumentem při zjišťování majetkové podstaty je **seznam majetku**, který dlužník předložil společně s insolvenčním návrhem. Insolvenční nebo předběžný správce provede vlastní šetření, aby ověřil, zda do majetkové podstaty nenáležíté také jiné majetkové hodnoty, pohledávky apod., které nebyly uvedeny v seznamu majetku.

Majetek, který je součástí majetkové podstaty, se zapíše do soupisu majetkové podstaty. Po zápisu do listiny je oprávněna nakládat s tímto majetkem pouze osoba s **dispozičním oprávněním**. Insolvenční správce je zodpovědný za soupis a doplňování listiny v průběhu řízení, dle pokynů insolvenčního soudu v součinnosti s věřitelským výborem. Majetek zapsaný v soupisu majetkové podstaty je oceněn insolvenčním správcem, který vychází z účetnictví nebo jiné evidence vedené dlužníkem. **Věřitelský výbor** však může požadovat, aby byl majetek oceněn znalcem. Náklady na znalecké ocenění hradí věřitelský výbor. Insolvenční správce může zadat ocenění znalci bez souhlasu věřitelského výboru, pokud se bude jednat o majetek, který je obtížně ocenitelný, za předpokladu, že přínos bude vyšší než náklady na tento způsob ocenění. (Richter, 2008)

f) Přezkum přihlášených pohledávek

Insolvenční soud určí termín a místo konání přezkumného jednání v rozhodnutí o úpadku. Při jednání jsou veškeré pohledávky považovány za vykonatelné, jestliže věřitel prokáže, že se stala vykonatelnou nejpozději ke dni rozhodnutí o úpadku.

Při přezkumném jednání je možné **popřít pohledávku, co se týče její pravosti, výše nebo pořadí všech pohledávek**. Vyjádřit se k popření (popřené) pohledávky mohou věřitelé, dlužník, ale také insolvenční správce, který může během jednání změnit stanovisko, které zaujal vůči jednotlivým pohledávkám, jež byly uvedeny v seznamu přihlášených pohledávek. Pohledávky, které jsou zcela promlčené, zanikly nebo vůbec nevznikly, je možné popřít, co se pravosti týče. Zúčastněné strany mohou při přezkumném jednání namítat, že dlužníkův závazek je v nižší výši, než je uvedeno v seznamu přihlášených pohledávek. Pak mohou popřít výši pohledávky a musejí uvést skutečnou výši pohledávky. Během přezkumného jednání mohou zúčastněné strany namítat, že jejich pohledávka má méně výhodné pořadí, než jaké vyplývá z přihlášky pohledávky. Může být také popřeno, že pohledávka má být uspokojena ze zajištění. Je nutné, aby osoba, která popírá pořadí pohledávky, uvedla, v jakém pořadí by měla být pohledávky uspokojena.

Insolvenční správce zapíše výsledky přezkumného jednání do seznamu přihlášených pohledávek, který tvoří součást zápisu o jednání. Věřitelé mohou požádat insolvenční soud o výpis z tohoto seznamu. Pokud byla při přezkumném jednání popřena insolvenčním správcem vykonatelná pohledávka, mohou věřitelé uplatnit své právo žalobou proti insolvenčnímu správci do **30 dnů** od jednání. Lhůta však neskončí dříve než **15 dnů** od doručení vyrozumění. Neučiní-li tak v této lhůtě, k pohledávce, která byla popřena, co do pravosti, se nebude přihlížet. Při popření co do výše nebo pořadí, je nadále ve výši či pořadí uvedeném při popření těchto pohledávek.

Věřitelé také mohou pomocí žaloby dle občanského soudního řádu popřít pohledávku jiného věřitele. Žaloba musí být podána pomocí písemného formuláře, který je zveřejněn ministerstvem spravedlnosti a je nutné, aby byl doručen insolvenčnímu soudu nejpozději 3 dny před konáním přezkumného jednání, týkající se popřené pohledávky. Je možné popřít pohledávky co se její pravosti, výše či pořadí týče a tato skutečnost musí být z žaloby patrná. (Hásová, 2014)

e) Insolvenční správce při úpadku

Insolvenčního správce ustanoví předseda insolvenčního soudu podle obvodu krajského soudu, který je insolvenčním soudem dlužníka, jež podává návrh na prohlášení konkursu nebo pro obvod okresního soudu, který je obecným soudem dlužníka, než podává návrh na povolení oddlužení. Obvod je dán sídlem nebo provozovnou zapsanou v seznamu insolvenčních správců.⁵

Zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, § 36, odst. 1 upravuje povinnosti správce vůči věřitelům, konkrétně:

„Insolvenční správce je povinen při výkonu funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí; je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře. Společnému zájmu věřitelů je povinen dát při výkonu funkce přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.“

Insolvenční správce musí být tedy loajální vůči všem věřitelům i v případě, že se bude jednat o konfliktní situaci.

Odměna insolvenčního správce

Insolvenčnímu správci náleží za poskytnuté služby odměna. Tato problematika se řídí vyhláškou č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění pozdějších předpisů. Ale také § 38, zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Podle insolvenčního zákona má insolvenční správce nárok na odměnu nejen z počtu přezkoumaných přihlášek, ale také z výtěžku zpeněžení jednotlivých předmětů zajištění, tedy částka, která je určena věřitelům, jejichž pohledávka byla předmětem zajištění.⁶ Odměna je vypočtena jako procentuální částka, která se mění v závislosti na výši výtěžku, Viz. Příloha č. 1. Odměna insolvenčního správce, tab. 2.1. Za jednotlivý předmět je, v rámci legislativy, také považován soubor věcí, práv nebo majetkových hodnot, které tvoří funkční celek.

⁵ § 25, zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶ § 38, odst. 1, zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Při určení odměny insolvenčního správce se bude postupovat obdobným způsobem také v případě, že se bude jednat o výtěžek zpeněžení, který je určen nezajištěným věřitelům. Mění se však rozmezí výtěžku zpeněžení a s ním také procentuální sazba, Viz. příloha č. 1, tab. 2.2.

V případě, kdy je řešen úpadek dlužníka konkursem, bude odměna insolvenčního správce činit nejméně 45 000 Kč.

Pokud bude úpadek dlužníka řešen formou reorganizace a není schůzí věřitelů odsouhlasena jiná výše odměny, pak za každý započatý měsíc náleží v prvním roce po rozhodnutí o povolení reorganizace odměna, která je stanovena z dvanáctinásobku průměrného měsíčního obratu, který byl dlužníkem vykázán za poslední účetní období, jenž předcházelo insolvenčnímu návrhu. V průběhu reorganizace je odměna stanovena z dvanáctinásobku průměrného měsíčního obratu, který byl vykázán v předchozím roce trvání reorganizace. Výše odměny je stanovena dle tabulky 2.3, uvedené v Příloze č. 2, v níž je vyčíslena výše odměny při odpovídajícím obratu.

Jak již bylo zmíněno, insolvenčnímu správci náleží mimo výše uvedené odměny také odměna z počtu přezkoumaných pohledávek věřitelů ve výši 1 000 Kč za každou přezkoumanou pohledávku, maximálně ve výši 1 000 000 Kč. Za přezkoumanou pohledávkou věřitele se považuje přihláška, která je insolvenčním správcem zařazena do seznamu přihlášených pohledávek. Pokud by nedošlo při konkursu ke zpeněžení, náleží správci odměna z počtu přezkoumaných přihlášených pohledávek nejméně ve výši 45 000 Kč.

V případě řešení úpadku dlužníka oddlužením, náleží insolvenčnímu správci odměna při zpeněžení majetkové podstaty ve výši stanovené dle Tab. 2.1 a Tab. 2. 2., nejméně však ve výši 45 000 Kč. Pokud je oddlužení plněno formou splátkového kalendáře, náleží správci odměna ve výši 750 Kč za každý započatý kalendářní měsíc od rozhodnutí o povolení do skončení plnění splátkového kalendáře. Při plnění splátkového kalendáře manželů, kterým bylo povoleno oddlužení na základě společného návrhu, činí částka 1 125 Kč.⁷

⁷ Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění pozdějších předpisů

g) Úpadek

Insolvenční zákon mimo jiné upravuje úpadek a hrozící úpadek. O úpadek se jedná, jestliže má dlužník více než jednoho věřitele, u nichž má peněžité závazky, které jsou po lhůtě splatnosti a tato lhůta je delší než 30 dnů a je v platební neschopnosti, tudíž není schopen tyto závazky plnit. Můžeme také hovořit o hrozícím úpadku, kdy lze předpokládat, že dlužník nebude schopen plnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

V platební neschopnosti je dlužník, který zastavil platby svých peněžitých závazků, případně své závazky neplní po dobu delší než 3 měsíce po lhůtě splatnosti nebo není možné uspokojit věřitele výkonem rozhodnutí nebo exekucí a také v případě, že nesplnil povinnosti spojené s podáním insolvenčního návrhu, které mu ustanovil insolvenční soud.

Právnícká osoba a fyzická osoba, která je podnikatelem, je v úpadku také v případě, že je předlužena. V takovém případě souhrn závazků dlužníka vůči více věřitelům převyšuje jeho majetek. Úpadek dlužník v pojetí insolvenčního zákona je řešen 4 možnostmi:

a) konkursem

b) reorganizací

c) oddlužením

d) zvláštními způsoby, které jsou stanoveny pro určité subjekty, případně druhy případů

Toto schéma bylo vytvořeno pro přehlednější znázornění průběhu insolvenčního řízení.

Při řešení úpadku formou **konkursu** je zpeněžena majetková podstata. Z tohoto výnosu jsou poměrně uspokojeny pohledávky věřitelů, které byly zjištěny na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu. Důležité je si uvědomit, že pohledávky, případně jejich části, které nebyly uspokojeny, nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.

Cílem konkursního řízení není zachovat provoz závodu, který je v úpadku, ale vést k co možná největšímu uspokojení věřitelů. Ve většině případů je tak učiněno pomocí uspořádání majetkových vztahů dlužníka a věřitelů. Insolvenční soud vydá společně

s rozhodnutím o úpadku také rozhodnutí o prohlášení konkursu, pokud není možné řešit úpadek dlužníka formou reorganizace nebo oddlužením.

Insolvenční správce může přistoupit ke zpeněžení majetkové podstaty v okamžiku, kdy nabude právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu a proběhla první schůze věřitelů. Jestliže by se jednalo o majetkovou podstatu, která by mohla být do okamžiku zpeněžení znehodnocena nebo by podlehla zkáze, může dojít ke zpeněžení dříve. Insolvenční soud také může udělit výjimku, na jejímž základě může dojít ke zpeněžení ještě před konáním schůze věřitelů či nabytí právní moci rozhodnutí.

Řešení úpadku nebo hrozícího úpadku formou **reorganizace** je přípustné pouze v případě, že se jedná o dlužníka, který je podnikatelem a reorganizace se týká jeho podniku. Reorganizaci předchází schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem. Provoz podniku zůstává zachován a jsou přijata opatření, která jsou součástí reorganizačního plánu a vedou k ozdravení hospodaření podniku. (Hásová, Moravec, 2013)

V případě, že je úpadek dlužníka řešen reorganizací, je přípustné, aby byl změněn v konkurs v případě, že to sám dlužník po schválení reorganizace insolvenčnímu soudu navrhne, nebo není sestaven reorganizační plán. Insolvenční soud vydá rozhodnutí o přeměně v konkurs, jestliže dlužník neplnil podstatné povinnosti, které mu ukládal reorganizační plán, případně nedostál splatným peněžitým závazkům, anebo neuhradil pohledávky za majetkovou podstatou. Jestliže insolvenční soud neschválil reorganizační plán a nebyl ve stanovené lhůtě oprávněnými osoba předložen nový.⁸

Zvláštními způsoby řešení úpadku jsou především úpadky bank, spořitelních a úvěrních družstev a některých zahraničních bank.

Oddlužení jako další způsob řešení úpadku je určeno pro fyzické osoby, případně pro právnické osoby. V obou případech nesmějí mít dluhy z podnikatelské činnosti. Tento způsob může insolvenčnímu soudu navrhnout sám dlužník. Oddlužení nebrání dluhy z podnikání, pokud jsou pohledávky vůči zajištěnému věřiteli nebo věřitel souhlasí s oddlužením, případně se jedná o pohledávku, která nebyla uspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém

⁸ § 363, zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

soud zrušil konkurs, protože je majetek dlužníka nepostačující anebo obdržel zprávu insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení. (Hášová, Moravec, 2013)

2.2 Oddlužení

2.2.1 Návrh na oddlužení

Jak již bylo zmíněno, insolvenční zákon umožňuje řešení úpadku formou oddlužení. Návrh na povolení oddlužení (dále jen návrh) podává dlužník společně s insolvenčním návrhem.

Návrh musí obsahovat obecné náležitosti, které jsou vyžadovány § 42, odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Insolvenční zákon však ukládá dlužníkovi povinnost v návrhu také uvést označení dlužníka, případně osob, které jsou oprávněny za něj jednat. K těmto obecným náležitostem patří údaje o očekávaných příjmech v následujících 5-ti letech a také příjmy, které měl za poslední 3 roky, rovněž také doplní návrh informací, že navrhuje způsob oddlužení, popřípadě sdělení, že takový návrh dlužník nevznáší.

Pokud navrhuje dlužník oddlužení plněním splátkového kalendáře, může insolvenční soud požádat v návrhu o snížení měsíčních splátek. Je nutné navrhovanou výši splátek uvést nebo navrhnout způsob jejich určení a vysvětlit, jaké důvody vedly k jeho úpadku.

Součástí návrhu jsou listiny, které dokládají příjmy, kterých dlužník dosáhl za poslední 3 roky, seznam majetku a seznam závazků. Dlužník, který seznam majetku a seznam závazků předložil v insolvenčním řízení již dříve je povinen předložit prohlášení o změnách, ke kterým došlo v mezidobí.

Může také nastat situace, kdy věřitel, v tomto případě nezajištěný věřitel, obdrží při oddlužení hodnotu plnění, která bude nižší než 30 % pohledávky, kterou má vůči dlužníku. Pak je nutné, aby dlužník předložil jako součást návrhu písemný souhlas tohoto nezajištěného věřitele, že se na této skutečnosti dohodli. Zde musí být uvedena hodnota nejnižšího plnění, na němž se dohodli.

Součástí návrhu může být také darovací smlouva nebo smlouva o důchodu, která je v písemné podobě a dokládá skutečnost, že existují osoby, které jsou ochotny po dobu trvání oddlužení platit peněžité dávky v pravidelných intervalech, nebo jsou ochotny dlužníkovi poskytnout dar za účelem splnění oddlužení. Podpisy osob uvedených v darovacích smlouvách, popřípadě smlouvách o důchodu, musejí být úředně ověřeny.

Pokud by insolvenční soud zjistil, že návrh neobsahuje náležitosti, které jsou dány insolvenčním zákonem, případně je návrh nesrozumitelný nebo neurčitý, vyzve dlužníka nebo osobu, která návrh podala k opravě formou usnesení. Součástí usnesení je také způsob, jakým má být oprava návrhu provedena, případně doplněna a lhůta pro učinění, která nesmí být delší než 7 dní. V situaci, kdy dlužník nebo osoba, která návrh podala ve stanovené lhůtě, návrh nedoplní, neopraví nebo nejsou k návrhu přiloženy zákonem požadované přílohy, insolvenční soud návrh odmítne. O odmítnutí návrhu insolvenční soud informuje formou rozhodnutí, které doručí dlužníku, předběžnému insolvenčnímu správci nebo insolvenčnímu správci, věřitelskému výboru, osobě, která návrh podala. Proti tomuto rozhodnutí je přípustné odvolání, avšak může jej podat pouze osoba, která podala návrh na povolení oddlužení.

Insolvenční zákon umožňuje vzít návrh dlužníka zpět. Důležité je uvědomit si, že návrh na povolení oddlužení, který byl dlužníkem vzat zpět, není možné podat znovu. Zákon tedy umožňuje podat návrh na oddlužení pouze jednou. Insolvenční soud vydá rozhodnutí, kterým dává na vědomí zpětvzetí návrhu a doručí toto rozhodnutí zúčastněným osobám, tedy dlužníkovi, osobě, která návrh podala, insolvenčnímu správci nebo věřitelskému výboru. Není možné se proti tomuto rozhodnutí insolvenčního soudu odvolat. Nastane-li situace, kdy by byl podán návrh na zpětvzetí až po rozhodnutí o schválení oddlužení, bude považováno zpětvzetí za neúčinné.⁹

Do 31. prosince 2013 bylo možné podat návrh na povolení oddlužení samostatně s písemným souhlasem zákonného partnera. Tedy manželé museli podávat návrh na povolení zvlášť. Od 1. ledna 2014 je insolvenčním zákonem povoleno podat společný návrh manželů. Při rozhodování o povolení oddlužení je, zda byli manželé, kteří jsou osobami, které mohou podat návrh samostatně a také zda byli manželé ke dni, kdy byl návrh doručen insolvenčnímu

⁹ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

soudu. Oba manželé ve společném návrhu uvedou výslovný souhlas s tím, že veškerý jejich majetek bude pro účely schválení považován za majetek ve společném jmění a bude tedy předmětem zpeněžení majetkové podstaty. Podpisy v prohlášení musejí být úředně ověřeny. Manželé jsou po dobu oddlužení považováni za jednoho dlužníka a tedy v době trvání insolvenčního řízení a oddlužení postavení nerozlučných společníků. (Hásová, 2014)

2.2.2 Rozhodnutí insolvenčního soudu

a) Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení

V této fázi insolvenční soud projednává především zamítnutí návrhu. K zamítnutí návrhu dojde v situaci, kdy lze předpokládat, že nezajištění věřitelé obdrží při oddlužení méně než 30 % svých pohledávek. To neplatí, jestliže osoba podávající návrh doložila souhlas nezajištěného věřitele o plnění nižším než 30 %. Návrh bude také zamítnut pokud insolvenční soud shledá nepoctivý záměr osoby, která návrh podala.

V průběhu řízení mohou taky vyplynout skutečnosti, jako lehkomyšlnost či nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení. Na základě těchto poznatků může insolvenční soud vydat rozhodnutí o zamítnutí návrhu.

Insolvenční soud současně s rozhodnutím o odmítnutí, zamítnutí nebo v případě zpětvzetí návrhu ze strany dlužníka, rozhodne o způsobu řešení úpadku dlužníka konkursem.

b) Rozhodnutí o povolení oddlužení

Povolení oddlužení učiní insolvenční soud, jestliže nedojde ke zpětvzetí návrhu, jeho odmítnutí či zamítnutí. V případě, kdyby insolvenční soud shledal pochybnosti, zda osoba, která návrh podala, je k tomuto úkonu oprávněna, soud návrh schválí, ale tato skutečnost bude prozkoumána v době jednání schůze věřitelů. Rozhodnutí insolvenčního soudu o povolení oddlužení je doručeno zúčastněným stranám, tedy dlužníkovi, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru.

c) Rozhodnutí o schválení oddlužení

Insolvenční soud rozhodne po skončení jednání schůze věřitelů, která byla svolána za účelem projednání způsobu oddlužení. Na schůzi věřitelů je kromě hlasování a projednání

způsobu oddlužení, ale také hlasování o vyhovění žádosti dlužníka o měsíční splátky, které jsou v jiné výši než stanovené splátkovým kalendářem.

Hlasovat o způsobu oddlužení mají právo pouze nezajištění věřitelé, kteří přihlásili své pohledávky vůči dlužníku včas. Věřitelé mohou také hlasovat o přijetí způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů, kdy se výsledky tohoto hlasování přičtou k výsledkům hlasování na schůzi věřitelů. Pokud by došlo k rozporu mezi hlasováním na schůzi věřitelů a mimo ni, je považováno za rozhodující hlasování na schůzi věřitelů.

Věřitelé, kteří hlasovali pro přijetí způsobu oddlužení, jsou oprávněni vznést námitku, jestli existují skutečnosti, na základě kterých by byl návrh odmítnut nebo zamítnut. Učinit tak mohou do skončení schůze věřitelů nebo do 10 dnů po zveřejnění hlasování v insolvenčním rejstříku, pokud o způsobu oddlužení hlasovali všichni oprávnění věřitelé mimo schůzi věřitelů.

Rozhodnutím insolvenčního soudu o schválení oddlužení jsou vázáni všichni zúčastnění, tedy nejen dlužník a věřitelé kteří souhlasili s oddlužením, ale také věřitelé, kteří s oddlužením nesouhlasili, nebo se nezúčastnili hlasování.

Při vydání rozhodnutí, které obsahuje zpeněžení majetkové podstaty, určí insolvenční soud insolvenčního správce, označí majetek, který ke dni, k němuž bylo vydáno rozhodnutí, náleží do majetkové podstaty. Součástí majetkové podstaty se stane také majetek, který dlužník v seznamu majetku neuvedl, i když tak měl učinit a také hodnoty, které nabyly dědictvím darem či neúčinností právního úkonu. V rozhodnutí o povolení oddlužení je nutné uvést nezajištěné věřitele, kteří souhlasili, že hodnota plnění při oddlužení bude nižší než 30 %. Uvede se také hodnota nejnižšího plnění, na kterém se tyto nezajištění věřitelé s dlužníkem dohodli.

Pokud insolvenční soud schválí oddlužení formou splátkového kalendáře, uloží dlužníku povinnost platit po dobu 5-ti let nezajištěným věřitelům částku, která je určena ve splátkovém kalendáři a v poměru jejich pohledávek, uveřejněném v rozhodnutí. Tato částka je odváděna prostřednictvím insolvenčního správce k určenému dni v měsíci. Zároveň je určen termín úhrady první splátky. Tento termín je určen tak, aby byla splátka uhrazena nejpozději do konce měsíce, který následuje po měsíci, v němž nastanou účinky schválení oddlužení. S touto splátkou souvisí také označení příjmu, ze kterého má být

uhrazena první splátka. Pokud bude také dlužník plnit oddlužení splátkovým kalendářem, je nutné uvést nezajištěné věřitele, kteří souhlasili s plněním nižším než 30 % a tato informace se doplní hodnotou nejnižšího plnění. Insolvenční soud v rozhodnutí přikáže plátcí mzdy nebo plátcí jiného příjmu dlužníka, který lze výkonem rozhodnutí postihnout srážkami ze mzdy povinného, aby po doručení rozhodnutí o schválení oddlužení prováděl stanovené srážky ze mzdy nebo jiného příjmu a nevyplácel sražené částky dlužníku.

2.2.3 Účinky schválení oddlužení

Účinky schválení oddlužení nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku.

Ke změně rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře dojde v případě, že se podstatně změní okolnosti, které jsou rozhodující, co se týče výše měsíčních splátek či doby trvání. V takovém případě může také nastat situace, kdy dlužník nebude moci splnit podstatnou část splátkového kalendáře a tím dojde ke zrušení schváleného oddlužení.

Dispoziční oprávnění k majetku získanému dlužníkem po schválení oddlužení má od rozhodnutí o schválení oddlužení, které nabylo právní moci, dlužník. Jestliže je schválen splátkový kalendář, má dispoziční oprávnění k příjmům, které získá po schválení oddlužení pouze dlužník, který je povinen s těmito příjmy naložit způsobem, který je uveden v rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Pokud se jedná o majetek, který je součástí majetkové podstaty v době schválení oddlužení, popřípadě majetku, se kterým nemohl dlužník nakládat v důsledku účinků nařízení nebo zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce má od právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení dlužník. Insolvenční správce provede zpeněžení majetku, který je předmětem zajištění, a to po schválení oddlužení formou splátkového kalendáře. Nejprve je však nutné zjistit pravost výše a pořadí zajištěných pohledávek, pokud o to požádá zajištěný věřitel. Při vydání zpeněžení zajištěným věřitelům se postupuje jako v případě zpeněžení zajištění v konkursu.

2.2.4 Povinnosti dlužníka po schválení oddlužení

Dlužník je povinen po dobu plnění splátkového kalendáře vykonávat výdělečnou činnost, a pokud je nezaměstnaný, tak usilovat o získání příjmu a nesmí odmítat možnost si příjem obstarat. Mimořádnou splátkou se stane hodnota, kterou nabude dlužník dědictvím nebo v době trvání splátkového kalendáře. Majetek, u kterého měl dlužník povinnost jej uvést

v seznamu majetku, je povinen dlužník vydat insolvenčnímu správci. Tento majetek bude zpeněžen a taktéž použit jako mimořádná splátka nad rámec splátkového kalendáře.

Neurčí-li insolvenční soud jinak, je dlužník povinen k 15. březnu a 15. září předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled příjmů, kterých dosáhl v uplynulých 6 měsících. Mezi další oznamovací povinnosti dlužníka patří změna sídla, bydliště, zaměstnání.

Důležitou povinností je, že na sebe dlužník nesmí přijmout nové závazky, které není schopen plnit v době splatnosti. Taktéž nesmí zatajovat své příjmy za dobu trvání účinků oddlužení a v souvislosti s touto skutečností si může insolvenční správce, insolvenční soud nebo věřitelský výbor vyžádat k nahlédnutí dlužníka daňová přiznání. (Hásová, Moravec, 2014)

2.2.5 Osvobození dlužníka od placení pohledávek

Dlužník může podat k insolvenčnímu soudu návrh na osvobození od placení pohledávek v případě, že splní řádně a včas všechny povinnosti dle způsobu oddlužení. Insolvenční soud pak může v usnesení osvobodit dlužníka od placení pohledávek, které byly zahrnuty v oddlužení, a to v rozsahu, ve kterém nebyly uspokojeny. Osvobození se týká také věřitelů, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili nebo se k nim nepřihlíželo.

Pokud zajištěný věřitel, který po schválení oddlužení nepožádal o zpeněžení majetku, jenž slouží k zajištění pohledávky, zůstává mu i při osvobození dlužníka právo na uspokojení pohledávky, které bude provedeno zpeněžením tohoto majetku.

V situaci, kdy bude hodnota plnění, které obdrželi nezajištění věřitelé nižší než 30 %, nebo pokud nedosahuje plnění nejnižší výše, na které se dlužník s věřitelem dohodl, může insolvenční soud po slyšení dlužníka a jeho insolvenčního správce přiznat osvobození od pohledávek. Dlužník je povinen prokázat, že požadované hodnoty nebylo dosaženo kvůli okolnostem, které nezavinil. Současně musí prokázat, že plnění, kterého bylo dosaženo, není nižší, než při jakém by se těmto věřitelům dostalo při způsobu řešení úpadku konkursem.

Rozhodnutí o návrhu dlužníka na přiznání osvobození od placení pohledávek se doručuje zvlášť dlužníku, insolvenčnímu správci, věřitelskému výboru. Proti zamítnutí

návrhu, může podat odvolání pouze dlužník. A proti přiznání osvobození může podat odvolání pouze věřitel, jehož pohledávka nebyla v insolvenčním řízení uspokojena.

2.2.6 Zrušení schváleného oddlužení

Insolvenční soud je oprávněn zrušit schválené oddlužení, v případě, že dlužník neplní povinnosti, které mu jsou tímto oddlužením uloženy, nebo není dlužník schopen splnit podstatnou část splátkového kalendáře.

Ke zrušení oddlužení dojde také, pokud dlužníkovi vznikl po schválení oddlužení peněžitý závazek v důsledku zaviněného jednání, který je po lhůtě splatnosti delší než 30 dnů. Tento peněžitý závazek je považován jako zaviněné jednání, pokud byl k jeho vymožení nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuce.

Insolvenční soud je povinen současně se zrušením schváleného oddlužení, rozhodnout o způsobu řešení úpadku konkursem.

Po schválení oddlužení mohou vyjít najevo také skutečnosti, ze kterých lze předpokládat nepoctivý závěr dlužníka, v takovém případě rovněž insolvenční soud rozhodne o způsobu řešení úpadku konkursem a zruší schválené oddlužení.

Je patrné, že zrušit oddlužení může insolvenční soud jen dokud nevezme na vědomí splnění oddlužení.

2.2.7 Rozhodnutí o splnění oddlužení

Insolvenční soud vezme na vědomí splnění oddlužení a vydá rozhodnutí, proti němuž není možné odvolání. Insolvenční řízení končí po nabytí právní moci tohoto rozhodnutí a současně insolvenční soud rozhodne o odměně, která náleží insolvenčnímu správci a jeho nákladech. Insolvenční správce je poté insolvenčním soudem zproštěn funkce.¹⁰

2.3 Novela insolvenčního zákona

¹⁰ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Dne 19. dubna 2016 obdrželi poslanci Poslanecké sněmovny dolní komory Parlamentu České republiky vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.¹¹ Novela insolvenčního zákona by měla vstoupit v platnost k 1. září 2016.

Novela přináší další změny v procesu oddlužení, jednou z podstatných změn je, že část agendy, kterou doposud vedl soud, bude přesunuta na insolvenčního správce. Změna by se měla také týkat určení osoby insolvenčního správce. Doposud byl v případě podání návrhu na povolení oddlužení určen insolvenční správce ze seznamu insolvenčních správců podle pořadí, ve kterém byl do tohoto seznamu zapsán pro obvod okresního soudu, jenž je obecním soudem dlužníka. V novele zákona, § 25, odst. 2, písm. b), se předpokládá, že v případě podání návrhu na povolení oddlužení, bude insolvenční správce určen podle obvodu krajského soudu, který je insolvenčním soudem dlužníka.¹²

Novela přináší také další změnu, a to v činnosti subjektů, které poskytují služby dlužníkům, jež se dostanou do tíživé situace. Poradenskou činnost budou moci nově provozovat pouze notáři, advokáti či insolvenční správci. Bezplatně by tyto služby měly být poskytovány neziskovými organizacemi, které obdrží od Ministerstva spravedlnosti akreditaci.¹³

¹¹ Sněmovní tisk 785/0, část č. 1/6, Novela z. - insolvenční zákon

¹² Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

¹³ Odborníci: Novela insolvenčního zákona přinese odbřemenění soudů, ale i restrikce práv věřitelů

3. Oddlužení konkrétní fyzické osoby

Následující část práce popisuje průběh oddlužení zvolené konkrétní fyzické osoby s vysokoškolským vzděláním. Tato práce se rovněž zabývá finanční gramotností a klade si za cíl poukázat na důležitost základních znalostí z oblasti financí v běžném životě občana. Dlužníkem je Mgr. Jan Šebesta, který pracuje jako pedagog na základní škole a také působí jako externista na zkrácený úvazek jako pedagog na jazykovém gymnáziu.

Pan Jan se stal obětí podvodného jednání, kdy pomohl druhé osobě se začátky podnikání a za tímto účelem si pořídil automobil, který byl využíván k podnikání druhé osoby. Po půl roce podnikání v Praze bylo druhou osobou oznámeno, že je automobil po nehodě nepojízdný a proto byl vyřazen z provozu a odvezen na šrotiště. Osoby se dohodly, že bude panu Janu automobil postupně splacen, aby mu nevznikla škoda.

Druhá osoba však neplnila podmínky dohody, a tak se začal pan Jan zajímat o podrobnosti podnikání a zjistil, že byl automobil převeden podvodným jednáním na třetí osobu bez jeho vědomí a že již není jeho vlastníkem ani v registru vozidel. Proto se obrátil na Policii České republiky s oznámením o trestném činu a zneužití osobních údajů, neboť byl automobil přepsán na základě falešných údajů. Pan Jan se tak stal prostředníkem, tedy bílým koněm.

Během vyšetřování však bylo nutné plnit splátkový kalendář, jelikož leasing na automobil byl stále platný, a tak si pan Jan vzal úvěr, aby mohl splácet automobil. Tudiž nastala situace, která započala nepříznivé období, kdy byl splácen leasing úvěrem a následně byly uzavřeny další úvěrové smlouvy ke krytí předešlých závazků. Pan Jan se tak stal dlužníkem několika finančních institucí poskytujících úvěry, které později nebyl schopen splácet. Proto se obrátil na Poradnu při finanční tísni, o.p.s.

Poradna při finanční tísni je obecně prospěšná společnost, tedy nestátní nezisková organizace, která bezplatně poskytuje poradenské služby osobám, které nejsou schopny řádně plnit své finanční závazky a tím se dostávají do nepříznivé životní situace. Mezi činnosti této organizace patří poradenství v případě, že se spotřebitelé hodlají zadlužit, ale také v situaci, kdy je již spotřebitel zadlužen a hrozí mu platební neschopnost, nebo se již v platební neschopnosti nacházejí. Organizace také pomáhá spotřebitelům vypracovávat návrh na oddlužení a současně poskytuje informace týkající se insolvenčního návrhu, oddlužení jako takového a také okolnostech, které se týkají osobního bankrotu.

Bílý kůň

„Bílým koněm“ bývá v České republice označována osoba, která v právních věcech vystupuje pouze po formální stránce, aniž by měl povědomí, o jakou činnost se jedná, případně je mylně informován. Nejčastěji se tak stává na základě slibu v podobě peněžité odměny, který má dotyčný obdržet, za poskytnutí svých údajů potřebných například ke sjednání půjčky. Tyto osoby se však vzápětí často stávají jednateli, právními zástupci společností, které se ocitají v úpadku. Bílí koně si však při sjednání neuvědomují, že svým činem se stávají osobami, které musejí plnit podmínky a závazky, které druhá osoba jejich jménem sjednala.

Kauzy bílých koní mají rostoucí trend, protože se bílými koni stávají často osoby, které jsou nezaměstnány, a vidina peněžité odměny je pro ně velmi lákavá. Avšak ve většině případů nastane situace, kdy se peníze vytratí do zahraničí a druhá osoba se stáhne. Bílý kůň se dozví, že má plnit závazky, o kterých nevěděl, ale stává se tak až v době, kdy je nutné uhradit také úroky z prodlení apod. V případě, že se věc dostane k soudu, druhá osoba oficiálně nikde nefiguruje, a tak veškeré závazky musí plnit bílý kůň, který prohlásí, že o žádné z činností neměl ani tušení.

V počátcích těchto praktik byli jako prostředníci vybíráni známí, či osoby blízké. Tento trend se však velmi brzy změnil a jako prostředníky, tedy bílé koně, podvodníci často využívají osoby, které jsou nejen v tíživé situaci, ale jsou například částečně zbaveni svéprávnosti a vlastní doklad totožnosti, nebo se jedná o bezdomovce či narkomany. Pak je využíváno ke zprostředkování úvěrů externích pracovníků finančních institucí, tudíž prostředník nemusí do banky, kde by mohl být znervózněn prostředím. K úvěru je přiloženo potvrzení o zaměstnání nebo předpokládaných příjmech, které je falešné.¹⁴

¹⁴

Problematika bílých koní, Policie České republiky – KŘP Jihomoravského kraje

3.1 Průběh řízení do úpadku

3.1.1 Insolvenční návrh

Dne 11. 8. 2011 byl podán návrh na povolení oddlužení a současně v tento den byla vydána vyhláška Krajského soudu v Ostravě, kterou bylo zahájeno insolvenční řízení ve věci dlužníka Mgr. Jana Šebesty. S okamžikem uveřejnění této vyhlášky nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení. Současně byli Krajským soudem v Ostravě vyzváni věřitelé, kteří chtějí uplatnit své pohledávky vůči dlužníku v insolvenčním řízení. Přihlásit pohledávky bylo možné do rozhodnutí o úpadku. Věřitelé mohli přihlásit pohledávky na určeném formuláři, který je dostupný na internetové stránce a připojili k přihláškám listiny, na které se v přihlášce dovolávají. Věřitelé byli povinni vykonatelnost svých pohledávek prokázat veřejnou listinou a přihlášky včetně příloh musely být podány ve dvojím vyhotovení.

V návrhu na povolení oddlužení žádal dlužník soud, aby rozhodl o úpadku dlužníka a rozhodl o povolení oddlužení na základě skutečností, které dokládají úpadek. Dlužník měl v době podání návrhu 9 věřitelů a u třech z nich měl vykonatelný titul. Prvním věřitelem byl pan Rudolf Koleček, který byl držitelem směnky ze dne 27. 7. 2010 s vykonatelným titulem na základě rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě. Dalším věřitelem byla společnost PROFI CREDIT Czech, a. s., která poskytla dlužníku revolvingový úvěr, a vykonatelný titul byl na základě rozhodčího nálezů. U zbývajících věřitelů bylo provedeno rozhodčí řízení. Jejich pohledávky vůči dlužníku byly označeny jako vykonatelné. U všech těchto věřitelů byly závazky po dobu delší než 3 měsíce po splatnosti a dlužník je nebyl schopen plnit. Z uvedeného vyplývá, že byly splněny podmínky, které jsou uvedeny v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobu jejich řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Společně s návrhem na povolení oddlužení byly dlužníkem doloženy potvrzení o příjmech za poslední 3 roky.

Tab. 3.1 Údaje o výši příjmů dlužníka v letech 2009-2011, v Kč

	Čistý příjem	Průměrný příjem
2008	224 080,-	18 673,-
2009	203 012,-	19 632,-
2010	215 369,-	17 947,-
Leden – červen 2011	112 220,-	18 703,-

Zdroj: Potvrzení o výši příjmu zaměstnance, vlastní zpracování

Dlužník byl od 1. 7. 2005 zaměstnán na dobu neurčitou, a proto předpokládal příjmy na následujících 5 let, jako tomu bylo v letech 2008 – 2011, viz tab. 3.1. Současně neměl žádné vyživovací povinnosti, a proto byla předpokládaná splátka nezajištěným věřitelům 10 714,-Kč, tedy 642 840,- Kč za 5 let. Celková výše nezajištěných závazků vůči věřitelům činila 661 860,- Kč. Dlužník tedy předpokládal splacení více než 30 % jeho závazků.

Dlužník měl 9 závazků, které byly nevykonatelné, tedy ze kterých nevyplývalo právo na uspokojení ze zajištění. Tyto závazky jsou uvedeny v tab. 3.2.

Tab. 3.2 Závazky dlužníka – nevykonatelné

Číslo závazku	Popis	Věřitel	Výše závazku (v Kč)
1.	Smlouva o kreditní kartě ze dne 17. 4. 2008	Citibank Europe plc	9 335,-
2.	Smlouva o revolvingovém úvěru č. 435945	COFIDIS s.r.o.	27 249,-
3.	Smlouva o půjčce č. 52011-2650	SMART Capital a.s.	46 500,-
4.	Smlouva o úvěrovém účtu č. 3322436863	Česká spořitelna a.s.	49 662,-
5.	Smlouva o úvěrovém účtu č. 2727112803	Česká spořitelna a.s.	14836,-
6.	Smlouva o kartovém úvěrovém účtu ze dne 12. 11. 2008	Česká spořitelna a.s.	21 106,-
7.	Smlouva o půjčce č. 384084108	Provident Financial s.r.o.	7 718,-
8.	Smlouva o půjčce č. 497291592	Provident Financial s.r.o.	44 064,-
9.	Smluvní pokuta	Servisní a skladové služby s. r. o.	10 000,-
Celkem			230 470,-

Zdroj: Návrh na povolení oddlužení, vlastní zpracování

Dalšími závazky byly 4 závazky, z nichž nevyplyvá věřitelům právo na uspokojení ze zajištění, ale jsou vykonatelné.

Tab. 3.3 Závazky dlužníka – vykonatelné

Číslo závazku	Popis závazku	Označení rozhodnutí	Věřitel	Výše závazku (v Kč)
1.	Směnka ze dne 27. 7. 2010	17 Cm 286/2011	Rudolf Koleček	55 000,-
2.	Smlouva o revolvingovém úvěru č. 9100312665	103 Rozh. 2561/2011-1	PROFI CREDIT, a. s.	199 288,-
3.	Smlouva o revolvingovém úvěru č. 9100240366	Va 26-35/2011-7	PROFI CREDIT, a. s.	154 600,-
4.	Pojistná smlouva č. 72 00063681	162 EC 340/2010-6	Česká podnikatelská pojišťovna, a. s.	22 500,-
			Celkem	431 388,-

Zdroj: Návrh na povolení oddlužení, vlastní zpracování

a) Závazek č. 1

Závazek č. 1 vznikl na základě směnky, která byla vystavena v částce 35 000 Kč s příslušenstvím. Celkem měl dlužník zaplatit panu Rudolfu Kolečkovi 54 000 Kč v měsíčních splátkách 6 000 Kč. Jelikož bylo uhrazeno pouze 24 000 Kč, zbývalo uhradit 24 000 Kč a smluvní pokutu ve výši 5 000 Kč. Věřitel pan Rudolf Koleček se proto obrátil na advokáta, který byl pověřen vymožením pohledávky právní cestou. Dlužník byl vyzván současně s oznámením o právním postoupení pohledávky o zaplacení nákladů na právní služby advokáta ve výši 2 400 Kč. Celkový závazek tak k 25. 5. 2011 činil 37 400 Kč. Právní zástupce podal dne 20. 6. 2011 Návrh na vydání směnečného platebního rozkazu. Směnečný platební rozkaz byl vydán Krajským soudem v Ostravě dne 14. 7. 2011, jednací číslo 17 Cm 286/2011 – 11.

b) Závazek č. 2

Společnost PROFÍ CREDIT, a. s. vyzvala dlužníka 16. 5. 2011 o smír, vzhledem k neuhrazení splátek revolvingového úvěru. Současně jej upozornila na 50 % smluvní pokutu z nominální hodnoty úvěru, vyplnění blankosměnky na dlužnou částku a postoupení případu k soudnímu nebo rozhodčímu řízení, případně také exekučnímu řešení. Dlužník však, závazek neplnil a tak byla společností PROFÍ CREDIT požadována částka 144 954 Kč. Tato částka se skládala ze zbývajících dlužných částek 66 351 Kč, neuhrazené penalizační faktury ve výši 8 349 Kč a smluvní pokuty ve výši 50 % z úvěru splatného ke dni 25. 6. 2011 ve výši 70 254 Kč.

Společnost PROFÍ CREDIT podala 1. 7. 2011 žalobu vůči dlužníku u Rozhodčí společnosti Pardubice, s. r. o. Následně byl dlužníkem dluh uznán a byla uzavřena rozhodčí smlouva, na základě níž se smluvní strany 14. 7. 2011 dohodly na splátkovém kalendáři. Na základě rozhodčího nálezu č. 103 Rozh. 2501/2011-1 byl dlužník povinen uhradit částku 144 954 Kč, úrok z prodlení ve výši 7,75 % ročně od 27. 6. 2011 do zaplacení.

c) Závazek č. 3

Závazek č. 3 vůči PROFÍ CREDIT, a. s. Vznikl na základě smlouvy o revolvingovém úvěru. K 31. 8. 2010 byl dlužník vyzván ke smíru, což byla poslední možnost splnit své závazky, než bude případ řešen soudní cestou nebo předán k rozhodčímu řízení.

Dne 15. 6. 2011 byl dlužník obeznámen s neplněním svých povinností a tak bylo věřitelem požadováno zaplacení částky 134 676 Kč, která byla složena z dlužné splátky 55 233 Kč, neuhrazené penalizační faktury 9 675 Kč a smluvní pokuty ve výši 50 % z výše úvěru splatného ke dni 25. 6. 2011 ve výši 69 768 Kč.

Společnost PROFÍ CREDIT podala prostřednictvím rozhodce návrh na zahájení rozhodčího řízení s návrhem na vydání rozhodčího nálezu. Současně byl dlužník vyzván k zaplacení částky 134 678, úroků z prodlení ve výši 7,75 % ročně od 27. 6. 2011 do zaplacení a také nákladů na rozhodčí řízení ve výši 17 920 Kč.

d) Závazek č. 4

Z důvodu neplnění závazků dlužníka vůči věřiteli Česká podnikatelská pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, byl dne 19. 8. 2010 Okresním soudem v Karviné – pobočkou v Havířově vydán elektronický platební rozkaz, jednacím číslo 162 EC 340/2010-6 o zaplacení částky 1 978 Kč s příslušenstvím. Příslušenství se skládalo z kapitalizovaného úroku z prodlení z částky 1 978 Kč ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o sedm procentních bodů ve výši 174 Kč a náhrady nákladů řízení ve výši 8 220 Kč.

Na základě usnesení Okresního soudu v Karviné ze dne 28. 3. 2011, č. j. 125EXE1529/2011-10 byla nařízena exekuce na základě vykonatelného platebního rozkazu č. j. 162 EC 340/2010-6, který nabyt právní moci a také se stal vykonatelným v exekuční věci dne 6. 10. 2010, byl pověřen soudní exekutor k provedení exekuce.

Exekuční příkaz byl vydán pro dlužnou částku ve výši 1 978 Kč, nákladů na soudní řízení ve výši 8 220 Kč, kapitalizovaný úrok z prodlení ve výši 174 Kč, náklady na právní zastoupení 4 320 Kč a nákladů na exekuci soudního exekutora v příkazu ve výši 7 800 Kč. Celkem se tak jednalo o částku 22 492 Kč.

3.1.2 Přihlášení věřitelé

a) P1 - Česká podnikatelská pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group

Dne 29. 8. 2011 byla podána přihláška pohledávky vůči dlužníku Mgr. Janu Šebestovi věřitelem Česká podnikatelská pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, která byla v tomto případě právně zastoupena JUDr. Michalem Marcinkem. Jednalo se o nezajištěnou pohledávku ve výši 1 978 Kč. V souvislosti s touto pohledávkou bylo věřitelem vymáháno příslušenství a náklady řízení ve výši 8 394 Kč na základě elektronického platebního rozkazu č. j. 162 EC 340/2010-6. Na základě tohoto platebního rozkazu se stala pohledávka vykonatelná ve výši 1 978 Kč. Současně se věřitel domáhal neuhrazených nákladů ve výši 4 320 Kč dle usnesení č. j. 125 EXE 1529/2011-10, které byly vyčísleny příkazem k úhradě nákladů exekuce, sp. zn. 139 EX 03086/11-010. Celková výše přihlášené pohledávky tedy činila 14 692 Kč.

Současně bylo věřitelem pro řešení úpadku oddlužením sděleno číslo účtu a variabilní symbol pro zasílání plateb. Výše pohledávky byla doložena elektronickým platebním rozkazem vydaným Okresním soudem v Karviné – pobočkou v Havířově č. j. 162 EC 340/2010-6, usnesením Okresního soudu v Karviné – pobočkou v Havířově č. j. 125 EXE 1529/2011-10 a exekučním příkazem č. j. 139 EX 03086/11-010. Skutečnost, že byl věřitel právně zastoupen, byla doložena plnou mocí věřitele. Přihláška pohledávky byla Krajským soudem v Ostravě uveřejněna v insolvenčním rejstříku 13. 9. 2011.

b) P2 - Česká spořitelna, a. s.

Dne 14. 9. 2011 byla podána ke Krajskému soudu v Ostravě přihláška pohledávky věřitele Česká spořitelna, a. s. Věřitel přihlásil tři pohledávky vedené vůči dlužníku.

První pohledávkou byla nezajištěná pohledávka ve výši 13 777,62, která vznikla na základě smlouvy o úvěru v původní výši 50 000 Kč. Ke dni prohlášení úpadku vykazoval věřitel vůči dlužníku jednu dlužnou splátku, čímž vzniklo příslušenství v podobě řádného úroku z nesplacené jistiny ve výši 10,70 % a úroku z prodlení ve výši 7,75 %. Výše příslušenství činilo 102,83 Kč. Celková výše pohledávky č. 1 činila 13 880,45 Kč.

Druhá nezajištěná pohledávka byla přihlášena ve výši jistiny 45 484,45 Kč na základě smlouvy o úvěru ve výši 112 000 Kč a ke dni prohlášení o úpadku vykazoval věřitel jednu dlužnou splátku. Proto bylo v přihlášce uvedeno příslušenství v podobě řádného úroku z nesplacené jistiny ve výši 14,30 % a úroku z prodlení z dlužné splátky ve výši 7,75 %. Příslušenství činilo 446,04 Kč, celkem se tedy jednalo o pohledávku ve výši 45 930,62 Kč.

Třetí **pohledávka** činila 20 659,91 Kč, která vznikla na základě smlouvy o kartovém úvěru k účtu s limitem 20 000 Kč. Věřitelem bylo vyčísleno příslušenství ve výši 753,03 Kč, které představovalo smluvní úrok z vyčerpaného úvěrového limitu 1,59 % p.m. a úroku z prodlení z neuhrazené částky 7,75 %. Celková výše třetí pohledávky byla 21 412,94 Kč.

Přihláška P2 – 1. obsahovala tři nezajištěné pohledávky věřitele Česká spořitelna, a. s., které neměly vykonatelný titul. Celková výše činila 81 224,01 Kč. Přílohy k přihlášce pohledávek tvořily kopie smluv o úvěrech, smlouvě o kartovém úvěru a také pověření podáním přihlášky právnímu zástupci JUDr. Pavlu Kafkovi. Krajský soud v Ostravě zapsal přihlášku pohledávky v insolvenčním rejstříku dne 27. 9. 2011.

c) P3 - COFIDIS s. r. o.

Nezajištěná pohledávka vznikala věřiteli COFIDIS s. r. o. Na základě revolvingového úvěru ve výši jistiny 24 776,35 Kč. Současně byl věřitelem uveden smluvní úrok ve výši 234,18 Kč, což představovalo 1,81 % měsíčně z jistiny. Celková výše přihlášené pohledávky tak činila 25 010,53 Kč. Věřitel uvedl v přihlášce také údaje o bankovním spojení pro úhradu pohledávky a také informaci pro insolvenčního správce, že k datu 7. 9. 2011 byla na úvěrový účet zaúčtována úhrada ve výši 1 500 Kč a věřitel s touto částkou naloží dle písemných pokynů insolvenčního správce.

d) P4 - Rudolf Koleček

Pohledávka pana Rudolfa Kolečka vznikla na základě směnky na částku 35 000 Kč, což byla také výše jistiny uvedená v nezajištěné pohledávce. K této pohledávce náleží příslušenství ve výši 19 395 Kč, které je tvořeno úroky z prodlení ve výši 6 % z částky 35 000 Kč a náklady na řízení ve výši 18 020 Kč. Tato skutečnost vznikla na základě směnečného platebního rozkazu vydaném Krajským soudem v Ostravě č. j. 17 Cm 286/2011-11, který nabyl právní moci a stal se vykonatelným 27. 7. 2011. Na základě tohoto platebního rozkazu měl věřitel uvést v přihlášce pohledávky, že se jedná o pohledávku vykonatelnou v částce 35 000 Kč podle již zmíněného směnečného platebního rozkazu. Celková výše přihlášené pohledávky činila 54 395 Kč.

Dne 21. 10. 2011 bylo věřiteli Rudolfu Kolečkovi zasláno vyrozumění o popření přihlášené pohledávky P4 insolvenčním správcem. Nevykonatelná přihlášená pohledávky byla insolvenčním správcem popřena pro svou pravost ve výši 18 020 Kč, částka představující náklady na řízení. Popření bylo provedeno, protože nárok věřitele nebyl prokázán, protože směnečný platební rozkaz 17 Cm 286/2011-11 nebyl opatřen doložkou vykonatelnosti. Současně byl věřitel poučen o dalším postupu v případě popření pohledávky dle ustanovení § 198 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona.

Advokátem věřitele byla dne 3. 11. 2011 podána incidenční žaloba o určení popřené pohledávky a současně zaslán směnečný platební rozkaz č. j. 17 Cm 286/2011-11, který byl opatřen doložkou vykonatelnosti. Z toho důvodu bylo vydáno insolvenčním správcem zpětvzetí popření a uznání pohledávky věřitele v celkové výši 54 395 Kč jako pohledávky vykonatelné.

Na základě výše uvedených skutečností bylo Krajským soudem v Ostravě vydáno usnesení o zpětvzetí popěrného úkonu insolvenčního správce.

e) P5 – PROFI CREDIT Czech, a. s.

V přihlášce pohledávky č. 5 věřitele PROFI CREDIT Czech, a. s. bylo přihlášeno celkem 5 pohledávek.

První pohledávka činila 52 326 Kč, která vznikla nedoplatkem revolvingového úvěru. Současně s touto jistinou byl věřitelem požadován zákonný úrok z prodlení ve výši 662 Kč. Celkem se tedy jednalo o nezajištěnou, nevykonatelnou pohledávku ve výši 52 988 Kč.

Druhá nezajištěná a nevykonatelná pohledávka byla ve výši jistiny 79 443 Kč, která byla složena z nedoplatku revolvingového úvěru ve výši 69 768 Kč a nedoplatku smluvních pokut vztahujících se k revolvingovému úvěru ve výši 9 675 Kč. Součástí pohledávky byl také úrok z prodlení ve výši 995 Kč. Celkem tak byla druhá pohledávka přihlášena ve výši 80 438 Kč.

V případě třetí přihlášené pohledávky se jednalo o nezajištěnou pohledávku ve výši 62 448 Kč, což tvořil nedoplatek revolvingového úvěru. Tato pohledávka byla vykonatelná na základě rozhodčího nálezu ve výši 81 619 Kč. Rozdíl mezi celkovou výši pohledávky a výši jistiny byl tvořen příslušenstvím v podobě úroku z prodlení ve výši 791 Kč a nákladů na rozhodčí řízení ve výši 18 380 Kč. Celková výše pohledávky tedy činila 81 619 Kč.

Čtvrtou nezajištěnou pohledávkou v přihlášce P5 byla pohledávka ve výši jistiny 78 603 Kč, která se skládala z nedoplatku revolvingového úvěru ve výši 70 254 Kč a smluvních pokut k tomuto úvěru ve výši 8 349 Kč. Současně zde byly přihlášeny úroky z prodlení ve výši 985 Kč. Celkem se jednalo o pohledávku ve výši 79 588 Kč, která měla vykonatelný titul na základě rozhodčího nálezu.

Jako pátá nezajištěná pohledávka byla přihlášena jistina ve výši 39 857 Kč, která vznikla jako nedoplatek dle dohody o uznání dluhu. Tato pohledávka nebyla vykonatelná.

Věřitel PROFI CREDIT Czech, a. s. přihlásit pohledávky v celkové výši 334 490 Kč. V případě veškerých pohledávek uvedených v přihlášce pohledávek P5 byly uvedeny

bankovní spojení a variabilní symboly pro zasílání plateb a také oznámení věřitele o vzdání se hlasovacích práv do doby zjištění pohledávky.

Dne 21. 10. 2011 byly insolvenčním správcem popřeny přihlášené pohledávky. Pohledávka č. 1 byla popřena ve výši 29 133,02 Kč. Dále pak byla insolvenčním správcem přezkoumána pohledávka č. 2 a č. 3 jako nevykonatelné, ačkoliv byly uvedeny věřitelem jako vykonatelné. Pravost pohledávky č. 3 byla popřena ve výši 18 380 Kč. Částka je přestavována náklady rozhodčího řízení, protože ujednání o rozhodčí doložce ve Smlouvě o revolvingovém úvěru je neplatné a rozhodčí nález rozhodce, č. j. 103 Rozh. 2561/2011-7 na základě kterého byly náklady na řízení přiznány, je nicotný. Insolvenční správce také u pohledávky č. 3 popřel výši v částce 39 437,25 Kč. Pohledávky č. 5 byla popřena co do pravosti ve výši 39 857 Kč, protože věřitel vznik nároku neprokázal.

Celkem byly insolvenčním správcem potřeny pohledávky co do pravosti v částce 97 674,25 Kč. V případě výše pohledávek byly popřeny v částce 29 133,02. Celkem tak byla správce popřena částka 126 807,27 Kč a uznána pohledávka ve výši 207 682,73 Kč.

Dne 11. 7. 2012 bylo insolvenčním správcem popření pohledávek vzato zpět na základě nových skutečností a důkazů, které věřitel prokázal a doložil. Pohledávka P5 byla uznána v celkové výši 334 490 Kč.

P6 – SMART Capital, a. s.

Věřitel SMART Capital, a. s. přihlásil svou nezajištěnou, nevykonatelnou pohledávku dne 21. 9. 2011 ve výši jistiny 41 260 Kč. Pohledávka vznikla na základě smlouvy o úvěru. K pohledávce náleželo příslušenství ve výši 2 982 Kč, které představovaly smluvní pokutu za prodlení. Celková výše pohledávky tedy činila 44 242 Kč.

Pohledávka P6 byla k 21. 10. 2011 insolvenčním správcem popřena ve výši 3 116,60 Kč. Tato částka představovala úroky, které byly přihlášeny k pohledávkám po rozhodnutí o úpadku.

P7 – Citibank Europe plc

Pohledávka vůči dlužníku byla přihlášena ve výši jistiny 4 950,95 Kč, která vznikla na základě smlouvy o kreditní kartě. Příslušenství k této pohledávce tvořily smluvní úroky,

pojištění a poplatky ve výši 4 383,91 Kč. Celkem byla přihlášena nezajištěná, nevykonatelná pohledávka ve výši 9 334,86 Kč.

V tabulce 3. 4 uvedení níže, je uveden celkový přehled pohledávek dlužníka, které byly přihlášeny v insolvenčním řízení. Jsou zde také žlutě vyznačeny pohledávky, které byly insolvenčním správcem při přezkumném jednání popřeny. Zeleně jsou zvýrazněny pohledávky, které mohly být popřeny, ale insolvenční správce tak neučinil.

Tab. 3.4 Přehled pohledávek dlužníka

Číslo pohledávky	Jistina	Příslušenství	Celková výše pohledávky	Výše popření pohledávky	Celková výše pohledávky, po popření	Celková výše pohledávky v oddlužení
1.	1 978,-	12 714,-	14 692,-	0,-	14 692,-	14 692,-
2.	13 777,62	102,83	13 880,45	0,-	13 880,45	13 880,45
3.	45 484,45	446,04	45 930,62	0,-	45 930,62	45 930,62
4.	20 659,91	753,03	21 412,94	0,-	21 412,94	21 412,94
5.	24 776,35	234,18	25 010,53	0,-	25 010,53	25 010,53
6.	35 000,-	19 395,-	54 395,-	18 020,-	36 375,-	54 395,-
7.	52 326,-	662,-	52 988,-	29 133,02	23 854,98	52 988,-
8.	79 768,-	995,-	80 438,-	0,-	80 438	80 438,-
				69 768,-	10 670,-	
9.	62 448,-	19 171,-	81 619,-	57 817,25	23 801,75	81 619,-
10.	78 603,-	985,-	79 588,-	0,-	79 588,-	79 588,-
				70 254,-	9 334,-	
11.	39 857,-	0,-	39 857,-	39 857,-	0,-	39 857,-
12.	41 260,-	2 982,-	44 242,-	3 116,60	41 125,40	41 125,40
13.	4 950,95	4 383,91	9 334,86		9 334,86	9 334,86
Celkem	500 889,45	62 823,99	563 388,40	147 943,87	415 444,53	560 271,80
				287 965,87	275 422,53	

Zdroj: Přihlášky k pohledávkám P1 – P7, vlastní zpracování

3.1.3 Popřené pohledávky

a) Pohledávka P4 – Rudolf Koleček

Insolvenčním správcem byla pohledávka č. 6, tab. 3.4 popřena v částečné výši, protože platební rozkaz, na jehož základě se stala pohledávka vykonatelná, nebyl opatřen doložkou vykonatelnosti. Popření se týkalo pravosti pohledávky v částce 18 020 Kč, tedy náklady rozhodčího řízení. Po doložení doložky bylo popření vzato zpět a pohledávka byla uznána v plné výši.

b) Pohledávka P5 – PROFI CREDIT Czech, a. s.

Dne 11. 7. 2012 bylo insolvenčním správcem vzato zpět popření pohledávky č. 7. a 9. uvedených v tabulce 3.4 z důvodu nových skutečností a doložení nových důkazů věřitele, ale také z důvodu rozhodovací praxe Vrchního soudu v Olomouci.

Vrchní soud v Olomouci vydal 15. prosince 2011 rozsudek 12 VSOL 8/2011 – 64 (KSOL 16 INS 3663/2010) o určení vykonatelné pohledávky a rozhodl o odvolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci (č. j. 16 ICm 745/2010-18). Žalovaný se odvolal k Vrchnímu soudu v Olomouci, protože při řízení vedeném Krajským soudem v Ostravě, pobočkou v Olomouci bylo určeno, že dlužník nemá pohledávku vůči věřiteli (žalovaný) z důvodu neplatného titulu pohledávky. Pohledávka vznikla na základě rozhodčího řízení a žalobkyně považovala rozhodčí nález za neplatný, protože rozhodčí smlouva neobsahovala přímé určení rozhodce nebo konkrétní způsob jeho určení.¹⁵

Vrchní soud v Olomouci rozhodl v odvolacím řízení o zamítnutí žaloby na určení neexistence pohledávky. Na základě názoru odvolacího soudu je nepřijatelným důvodem popření vykonatelné pohledávky z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy. Odvolací soud také došel k názoru, že insolvenčnímu správci nemůže vznášet námitku proti neplatnosti rozhodčí smlouvy, protože se jedná o právní posouzení věci.¹⁶

Dále insolvenční správce popírá výši úroků v případě pohledávky č. 7. a 9., uvedených v tab. 3.4 ve výši 68 570,27 Kč, protože úroky a úroky z prodlení byly dle jeho přezkoumání přirostlé až po rozhodnutí o úpadku. Věřitel však v příloze přihlášky pohledávek uvedl

¹⁵ Rozsudek Krajského soudu v Ostrava – pobočka v Olomouci, č. j. 16 ICm 745/2010-18

¹⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci, č. j. 12 VSOL 8/2011 – 64

výpočet a výši úroků do 25. 8. 2011, tedy do rozhodnutí o úpadku a v této výši také požadoval příslušenství k jistině. Věřitel měl tedy právo požadovat určení výše pohledávek s příslušenstvím, které uvedl v případě těchto pohledávek ve své přihlášce.

Insolvenční správce však mohl podat žalobu vůči věřiteli PROFI CREDIT Czech, a. s. V případě pohledávky č. 8. uvedené v tabulce 3.4. V této žalobě se měl domáhat o vydání rozhodnutí soudu, že věřitel nemá vůči dlužníku pohledávku ve výši 69 768 Kč, která představuje smluvní pokutu ve výši 50 % z výše půjčky, v tomto případě se jednalo o revolvingový úvěr. K 15. 6. 2011 činila výše dlužné částky 55 233 Kč, ale věřitel vyčíslil smluvní pokutu na částku 69 768 Kč. Takto vysoká smluvní pokuta byla v rozporu s dobrou vírou a [znamená újmu spotřebitele](#) kvůli značné nerovnováze v právech stran.¹⁷

Dále mohla být insolvenčním správcem popřena pohledávka uvedená v tab. 3. 4, poř. číslo 10. V případě této pohledávky se také jednalo o revolvingový úvěr, u kterého byla věřitelem vyčíslena smluvní pokuta ve výši 70 254 Kč, při výši úvěru 66 351 Kč.

Věřitel ve své žalobě pro určení pohledávky uvedl, že smluvní pokuty a úroky z prodlení byly přiměřené, protože výše dlužné částky v případě pohledávky č. 8 uvedené v tab. 3.4 139 536 Kč. V případě pohledávky č. 10 měla částka činit 140 508 Kč. Věřitel nezohlednil při uložení smluvních pokut skutečnost, že dlužná částka činila jen v případě pohledávky č. 8 55 233 Kč a v případě pohledávky č. 10 66 351 Kč. Tedy bylo požadováno vyšších smluvních pokut, než jaká byla dlužná částka.

Věřitel namítal, že smlouvy o revolvingových úvěrech, které byly dlužníku poskytnuty, byly podepsány dobrovolně a dlužník souhlasí také se smluvním ujednáním, které je součástí smlouvy. *„Je třeba zdůraznit, že obchodní podmínky ve spotřebitelských smlouvách na rozdíl třeba od obchodních smluv mají sloužit především k tomu, aby nebylo nezbytné do každé smlouvy přepisovat ujednání technického a vysvětlujícího charakteru. Naopak nesmějí sloužit k tomu, aby do nich v často nepřehledné, složitě formulované a malým písmem psané formě skryl dodavatel ujednání, která jsou pro spotřebitele nevýhodná a o kterých předpokládá, že pozornosti spotřebitele nejspíše uniknou (například rozhodčí*

¹⁷

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

doložka nebo ujednání o smluvní pokutě). Pokud tak i přesto dodavatel učiní, nepočíná si v právním vztahu poctivě a takovému jednání nelze přiznat právní ochranu.“¹⁸

Věřitel vyhotovil smluvní ujednání ve velikosti písma, které bylo značně menší než písmo smlouvy, a také zde uvedl postup při nesplnění podmínek, především pak informace o rozhodčím řízení a rozhodčí doložce a v neposlední řadě také o smluvní pokutě. Takto uvedený údaj vzbuzuje pro běžného spotřebitele dojem, že se jedná o nepodstatnou informaci.

Je důležité posuzovat smluvní pokuty také z hlediska závazku, který zajišťují, protože je smluvní pokuta považována také jako paušalizovaná náhrada škody.¹⁹ Jak je uvedeno výše, výše pokuty v obou případech je vyšší než výše jistiny. Tedy smluvní pokuta převyšuje újmu, která by vznikla věřiteli při neplnění povinností ze strany dlužníka.

Z výše uvedeného vyplývá, že pokud by byly pohledávky č. 8 a č. 10, které byly přihlášky v insolvenčním řízení důkladně přezkoumány, mohl insolvenční správce zjistit, že převážná část jistiny je představována právě smluvní pokutou, která je nepřiměřená.

Poté, co byla podána žaloba o určení popřené pohledávky ze strany věřitele, byly insolvenčním správcem uznány pohledávky věřitele PROFI CREDIT Czech a. s. V plné výši 334 490 Kč.

c) Pohledávka P6 - SMART Capital, a. S

Pohledávka byla popřena co do výše, protože věřitel SMART Capital, a. s. přihlásil v insolvenčním řízení nevykonatelnou pohledávku s úroky, které přirostly k pohledávce po rozhodnutí o úpadku ve výši 3 116,60 Kč. Dle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) se neuspokojují úroky, úroky z prodlení

¹⁸ Nález ústavního soudu ze dne 11. 11. 2013, sp. Zn. I. ÚS 3512/11, III./b K ústavní relevanci ochrany spotřebitele

¹⁹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, č. j. 56 ICm 3121/2013

a poplatky z prodlení náležitosti k pohledávkám, které vznikly před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly k pohledávce po rozhodnutí o úpadku.²⁰

V tabulce 3.4 můžeme vidět výši přihlášených pohledávek, přičemž jsou rozděleny na výši jistiny a příslušenství. Insolvenční správce popřel po přezkoumání pohledávky ve výši 147 943,87. Popření však bylo po právu pouze u pohledávky č. 12 a celková výše pohledávek činila 560 271,80 Kč.

V následující části bude nastíněn průběh oddlužení, jestliže by byly insolvenčním správcem popřeny pohledávky, u nichž tak mohl učinit a pokud by soud uznal nepřiměřenost výše smluvních pokut.

Pokud by byly popřeny také pohledávky č. 8 a 10, jak bylo uvedeno výše, celková výše pohledávek by činila 420 249,80 Kč, což je o téměř o 24,99 % méně. Vzhledem ke skutečnosti, že dlužníkův čistý měsíční příjem z hlavního pracovního poměru činil v době podání návrhu na povolení oddlužení v průměru 19 000 Kč, mohla činit postižitelná část příjmu 10 238 Kč, z čehož mohli být uspokojeni věřitelé ve výši 9 338 Kč.²¹ Pak by bylo možné předpokládat, že bude oddlužení splněno za 46 měsíců. Celková výše pohledávek po popření by ovlivnila nejen dobu trvání oddlužení, ale měla by značný pozitivní ekonomický dopad na dlužníka.

Jelikož je oddlužení již ukončeno, můžeme dle dlužníkova příjmu a také zprávy o plnění splátkového kalendáře zjistit skutečný čistý příjem, který dlužník obdržel v průběhu oddlužení, a to vzhledem ke skutečnosti, že měl dlužník v průběhu oddlužení také vedlejší pracovní poměr, z něhož mu také plynul příjem, který byl zahrnut do oddlužení. Současně byl jeho čistý příjem navýšen o odměny a prémie, které mu byly vyplaceny zaměstnavatelem. Pokud by byla výše pohledávek snížena o pohledávky, které insolvenční správce nepopřel (č. 8 a č. 10, tab. 3.4), pak by měl dlužník plnění pohledávek vůči jeho věřitelům splněno v 10. měsíci roku 2014, kdy činila částka, určená k přerozdělení věřitelů 421 878,36 Kč.

²⁰ § 170, zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

²¹ Vypočet vychází z údajů, které byly uvedeny v návrhu na povolení oddlužení. S tím souvisí také skutečnost, že počítáme s odměnou insolvenčního správce a výši nepostižitelné částky dle platné legislativy v době podání návrhu

Poslední splátka věřitelům by byla sražena z příjmu dlužníka ve 35. měsíci oddlužení. Délka oddlužení by se tedy při popření zmíněných splátek zkrátila o 11 měsíců.

Dlužník nedisponoval v insolvenčním řízení ani v průběhu oddlužení dostatečnými znalostmi problematiky insolvence a oddlužení, tudíž se spoléhal při přezkumném jednání na činnost insolvenčního správce. Z toho důvodu nebyly pohledávky č. 8 a č. 10 popřeny dlužníkem při přezkumném jednání.

Otázkou však zůstává, zda by se mohl v případě, že by zjistil skutečnosti uvedené výše, tedy možnost popření uvedených pohledávek, bránit žalobou u soudu, že tak nebylo učiněno insolvenčním správcem.

V této souvislosti je nutné zmínit usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. září 2010, č. j. 3 VSPH 257/2010 – B – 604, který rozhodl jako odvolací soud o odvolání dlužníka proti usnesení Městského soudu v Praze č. j. MSPH 96 INS 714/2009 – B – 511. Dlužník se u Městského soudu v Praze domáhal zproštění insolvenčního správce dle ustanovení § 32 zákona č. 182/2006 Sb. Dlužník uvedl jako důvod zproštění funkce insolvenčního správce, protože jím nebyly při přezkumném jednání popřeny klíčové pohledávky přihlášené v insolvenčním řízení. Soud prvního stupně však došel k názoru, že insolvenční správce není povinen sdílet názor dlužníka o oprávněnosti přihlášené pohledávky a nemůže být tedy požadování zproštění insolvenčního správce funkce dle § 32 insolvenčního zákona.²²

V odvolacím řízení Vrchního soudu v Praze insolvenční správce odmítl domněnku dlužníka, že porušil své zákonné povinnosti a nejednal s odbornou péčí, protože zmíněná klíčová pohledávka byla při přezkumném jednání popřena dlužníkem. Insolvenční správce jí tedy nemohl důvodně popřít, protože byly v řízení popřeny dlužníkem a popření se nemůže zakládat na jiném právním posouzení. Insolvenční správce by tak postupoval v rozporu s ustanovením § 199, odst. 2 insolvenčního zákona.²³

V našem případě však nedošlo k popření pohledávky ze strany dlužníka při přezkumném jednání a tedy insolvenční správce by se nemohl domáhat ustanovení § 199,

²² Usnesení Městského soudu v Praze, č. j. MSPH 96 INS 714/2009 – B – 511

²³ Usnesení Vrchního soudu v Praze, č. j. VSPH 257/2010 – B- 604

odst. 2, insolvenčního zákona jako tomu bylo v případě projednávaném Vrchním soudem v Praze.

Dlužník, jehož oddlužení bylo podrobeno rozboru, mohl podat vůči insolvenčnímu správci žalobu, pro neplnění funkce insolvenčního správce se svědomitou a odbornou péčí. V tomto případě by však záleželo na důkazech, jež by byly při soudním řízení předloženy zúčastněnými stranami.

3.2 Řízení po úpadku

Dne 25. 8. 2011 bylo Krajským soudem v Ostravě vydáno usnesení, na jehož základě bylo povoleno řešení úpadku formou oddlužení a ustanoven insolvenční správce Mgr. Ing. Ladislav Tetera.

Po povolení oddlužení byl insolvenční správce vyzván k předložení soupisu majetkové podstaty dlužníka a seznam přihlášených pohledávek.

Krajský soud v Ostravě schválil oddlužení plněním splátkového kalendáře a určil poměr, v němž budou uspokojeny pohledávky nezajištěných věřitelů. Poměr stanovený k 1. 11. 2011 byl však následně upraven, protože byly při přezkumném jednání popřeny pohledávky č. 6, 7, 9, 11, 12, uvedené v Tab. 3.4. V případě pohledávky č. 6 bylo popření insolvenčním správcem vzato zpět, a celková výše pohledávky byly 54 395 Kč. Věřitelem SMART Capital, a. s. Nebyla podána incidenční žaloba, a proto se k této pohledávce v popřené výši nepřihlíželo. Změna výše pohledávek tedy vedla ke skutečnosti, že byl upraven poměr uspokojení nezajištěných věřitelů.

Insolvenční správce si při plnění splátkového kalendáře ponechal z příjmu dlužníka 900 Kč jako zálohu na odměnu a náhradu hotových výdajů. Dále uhradil pohledávky za majetkovou podstatou a částku 13 800 Kč vyplatil nezajištěným věřitelům v poměru, který byl určen usnesením Krajského soudu v Ostravě.

V průběhu oddlužení byly insolvenčním správcem vyhotoveny zprávy o plnění oddlužení, které obsahovaly dlužníkům měsíční čistý příjem, nepostižitelné minimum, částku, která je určena k úhradě pohledávek za majetkovou podstatou a také částku určenou

nezajištěným věřitelům. Zprávu o plnění oddlužení zasílal insolvenční správce Krajskému soudu v Ostravě v intervalu 6 měsíců.²⁴

3.3 Splnění oddlužení

K 30. 9. 2015 byla insolvenčním správcem podána ke Krajskému soudu v Ostravě zpráva o stavu insolvenčního řízení dlužníka Mgr. Jana Šebesty. K tomuto datu byly dlužníkem uspokojeny pohledávky v plné výši 560 271, 80 Kč. Současně insolvenční správce vyzval soud k vzetí na vědomí splnění oddlužení dlužníka a zproštění jeho funkce insolvenčního správce.

Dlužník současně k datu 30. 9. 2015 podal návrh na osvobození od placení pohledávek, které nebyly dosud uspokojeny a také pohledávek, k nimž nebylo v insolvenčním řízení přihlíženo nebo je věřitelé nepřihlásili, ačkoliv tak měli udělat.²⁵

Krajský soud v Ostravě vydal 8. 10. 2015 usnesení, v němž osvobodil dlužníka od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení, které dosud nebyly uspokojeny. Také zprostil Mgr. Ing. Ladislava Teteru od funkce insolvenčního správce a schválil odměnu za jeho činnost ve výši 54 450 Kč.

3.3 Ekonomický a sociální dopad oddlužení

Dlužník se dostal do tíživé finanční situace. Tím, že začal řešit svou platební neschopnost podáním insolvenčního návrhu, dále pak návrhem na povolení [oddlužení](#), se jeho situace zlepšila, protože mu již nehrozily případné exekuce podnícené ze strany věřitelů.

Vstoupení do insolvenčního řízení v pozici dlužníka však nese také úskalí s ním spojená. Insolvenční rejstřík je veřejný, tedy kterýkoliv občan do něj může nahlédnout, což znamená, že okolí dlužníka se může během okamžiku dozvědět o jeho finančních problémech, ale také například výši platu, stavu jeho majetku apod.

Případ dlužníka, který jsme podrobili rozboru, měl dopad na jeho ekonomickou situaci tím, že se musel odstěhovat z pronajatého bytu a přestěhovat se zpět ke svým rodičům a díky tomu se mu podařilo omezit jeho výdaje na bydlení. Oddlužení u něj mělo rovněž dopad

²⁴ Zpráva o plnění oddlužení

²⁵ Návrh na osvobození od placení pohledávek

na mínění veřejnosti, neboť se jedná o pedagoga, který působí na základní škole a rovněž na gymnáziu. Oddlužení tedy mělo také dopad na vnímání dlužníka z pohledu studentů a jejich rodičů, ale také jeho zaměstnavatelů. Neboť mnoho lidí považuje dlužníky v oddlužení za méně finančně gramotné, aniž by si uvědomili příčiny vzniku těchto potíží. Dlužník se tak může stát sociálně vyloučen svým okolím, a to jak na úrovni osobního, tak i pracovního života.

Oddlužení může způsobit u dlužníků snížení pracovní výkonnosti, protože dostanou od svého insolvenčního správce pouze nezadržitelnou část mzdy. U dlužníka jehož oddlužení bylo podrobeno rozboru, naopak vzrostla pracovní výkonnost a snažil se co nejvíce zvýšit svůj příjem vedlejší pracovní činností, aby byly v co největší míře a hlavně co nejrychleji uspokojeny pohledávky všech věřitelů.

4. Finanční gramotnost jako nástroj prevence

S rostoucím počtem nebankovních subjektů, které poskytují finanční prostředky, roste také počet podaných insolvenčních návrhů a osob, které chtějí svou ekonomickou situaci řešit úpadkem. Ve chvíli, kdy osoby uzavřou nevýhodnou úvěrovou smlouvu, protože potřebují rychle peníze na zaplacení jiného úvěru, už bývá pozdě. Počátek těchto problémů zpravidla bývá chvíli, kdy se tito lidé rozhodnou pro první úvěr nebo nákup zboží na splátky.

Proto se následující kapitola bude věnovat problematice vzdělání v oblasti finanční gramotnosti, protože pokud získají žáci základních škol a dále pak středních škol základy v oblasti finanční a úvěrové problematiky, mohou se vyhnout pozdějším finančním problémům, které budou mít dopad na jejich ekonomickou situaci.

4.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo provedeno u studentů 4. ročníků maturitních oborů a 3. ročníků učňovských oborů na vybraných středních školách a gymnáziích. Tyto ročníky byly vybrány, protože právě po dokončení středoškolského vzdělání se mnoho lidí chce osamostatnit, odstěhovat od rodičů a v této chvíli se také poprvé dostávají do kontaktu s úvěry a jejich podmínkami.

Do šetření bylo zapojeno 58 studentů čtyřletého a osmiletého Gymnázia a Obchodní akademie, Orlová, p. o. Tito studenti získali během studia základy finanční gramotnosti v předmětu Základy společenských věd, který vychází ze vzdělávacího oboru Občanský a společenskovědní základ.²⁶ Na Gymnázium a Obchodní akademii, Orlová, p. o. Bylo šetření provedeno také u 49 studentů Obchodní akademie, kteří získali základy finanční gramotnosti v předmětech s ekonomickým zaměřením.²⁷

Na Hotelové škole ve Frenštátě pod Radhoštěm, příspěvkové organizaci, byli vybráni studenti učňovských a maturitních oborů. Mezi respondenty bylo 52 studentů oboru Hotelnictví a lázeňství, kteří během čtyřletého studia získali základy finanční gramotnosti v ekonomicky zaměřených předmětech. Vzdělání bylo ukončeno maturitní zkouškou.²⁸ Dalšími respondenty bylo 42 studentů učňovských oborů, kteří také v rámci svého tříletého

²⁶ ŠVP pro čtyřleté gymnázium

²⁷ ŠVP pro obchodní akademie

²⁸ Učební plán Hotelnictví a lázeňství

studia absolvovali ekonomicky zaměřené předměty. Celkem se tedy dotazníkového šetření zúčastnilo 201 respondentů.

V tabulce 4.1, podkapitoly je na první pohled patrný souhrn všech odpovědí respondentů na jednotlivé otázky v rámci dotazníkového šetření. Při zpracování dat bylo využito metody aritmetického průměru. Studenti byli při zpracování dat rozděleni do skupin, dle typu škol, které studovali. V podkapitole 4.2 bylo využito grafického vyobrazení odpovědí respondentů, zde však nebylo rozlišováno, jakou školu studovali, zde byly rozlišeny pouze jejich odpovědi, jež byly podrobeny následné analýze.

4.2 Výsledky dotazníkového šetření

V následující části budou analyzovány odpovědi respondentů na jednotlivé otázky.

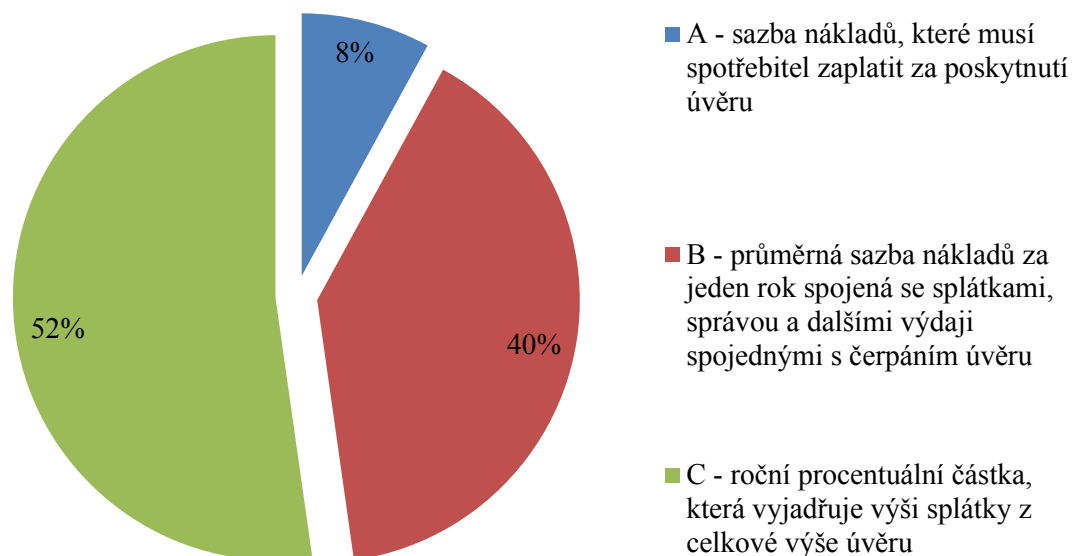
Tab. 4.1 Odpovědi respondentů v dotazníkovém šetření

Otázka č.	A	B	C	D	Žádná odpověď
1.	16	80	105	0	0
2	69	79	45	0	8
3.	6	93	32	70	0
4.	15	40	11	135	0
5.	66	60	70	0	5
6.	22	30	75	70	4
7.	55	127	0	0	19

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V tabulce 4.1 je vidět souhrn odpovědí všech respondentů na jednotlivé otázky.

Graf 4.1 Grafické znázornění odpovědí otázky č. 1

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

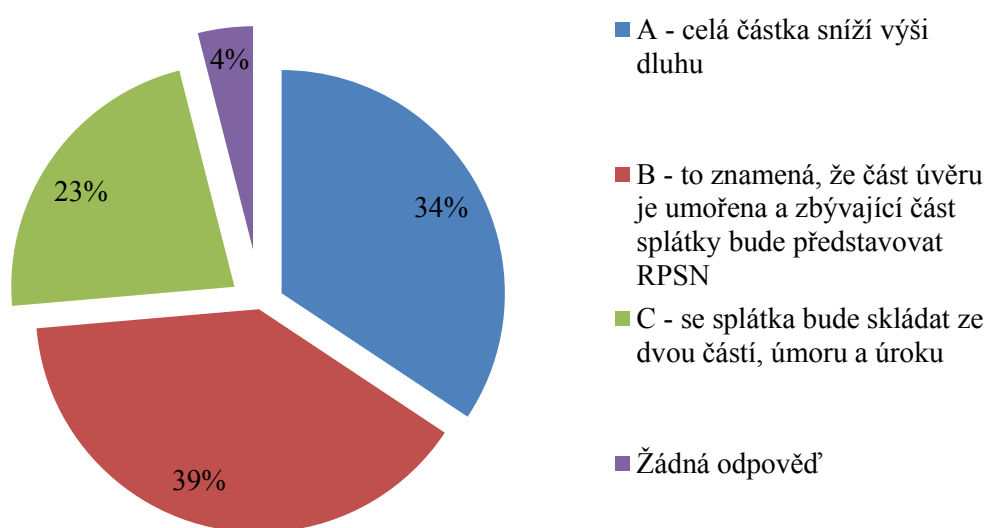
Respondenti odpovídali na otázku „Co znamená RPSN?“, protože je to základní informace, na základě níž jsou schopni posoudit nákladnost poskytovaného úvěru bez podrobné analýzy. Z grafu 4.1 vyplývá, že 39,80 % dotazovaných odpovědělo správně a lze předpokládat, že vědí, co představuje roční procentuální sazba nákladů. Z šetření vyplývá, že 7,96 % respondentů se domnívá, že RPSN představuje náklady, které budou muset zaplatit poskytovateli úvěru. Avšak 105 respondentů, tedy 52,24 % z celkového počtu respondentů odpovědělo, že se jedná o roční procentuální částku, kterou je vyjadřována výše splátky z poskytnutého úvěru.

Pokud bychom se zaměřili na skupiny respondentů, rozdělených podle jednotlivých typů škol, pak správnou odpověď zvolilo nejvíce studentů Obchodní akademie. Druhou nejpočetnější skupinou studentů, kteří věděli, co znamená RPSN, byli studenti navštěvující Gymnázium. Možnost B zvolilo 6,97 % respondentů, kteří studují čtyřletý maturitní obor Hotelnictví a lázeňství a 2,99 % studentů učňovských oborů. Je důležité zmínit, že studenti Gymnázia mají lepší povědomí o RPSN, než studenti Hotelové školy, i když měli ekonomicky zaměřené předměty, například „Ekonomie“, po celou dobu studia a „Účetnictví“ ve 3. a 4. ročníku studia.

Jak již bylo zmíněno, znalost RPSN je velmi důležitá nejen při srovnání úvěrů různých poskytovatelů úvěru, ale také pro budoucí finanční situaci. A to z toho důvodu, že RPSN představuje celkovou nákladnost a klient, resp. respondent bez tohoto ukazatele není schopen určit nákladovost úvěru a zjistit, zda neohrozí jeho finanční stabilitu v budoucnosti.

Respondenti měli v dotazníkovém šetření určit, co znamená, splácet úvěr anuitními splátkami. Tato otázka byla položena především z toho důvodu, že se mnoho lidí domnívá, že pokud zaplatí poskytovateli úvěru splátku, tato částka bude „odepsána“ z dlužné částky.

Graf 4.2 Grafické znázornění odpovědí otázky č. 2

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 4.2 vypovídá o tom, že 22 % respondentů ví, že pokud budou splácet anuitními splátkami, bude se skládat z úroku, tedy snížení dluhu a část splátky bude představována úroky. Celkem 79 respondentů, tedy 39 %, se domnívá, že anuitní splátka představuje úmor a zbývající část je RPSN. Povšimněme si však, že 34 % respondentů žije v domněnku, že anuitní splátka je částka, která umoří dluh, bez ohledu na úrok. Tedy je chápána pouze jako úmor. Na tuto otázku 8 respondentů neodpovědělo vůbec.

Správnou odpověď B zvolilo 11,94 % respondentů, kteří studují na Gymnáziu. V případě Hotelové školy byly výsledky totožné a správně odpovědělo 11,44 % respondentů studujících čtyřletý maturitní obor, tak studenti učňovských oborů. Nejméně respondentů, kteří zvolili správnou odpověď, byli studenti Obchodní akademie, pouze 4,48 %.

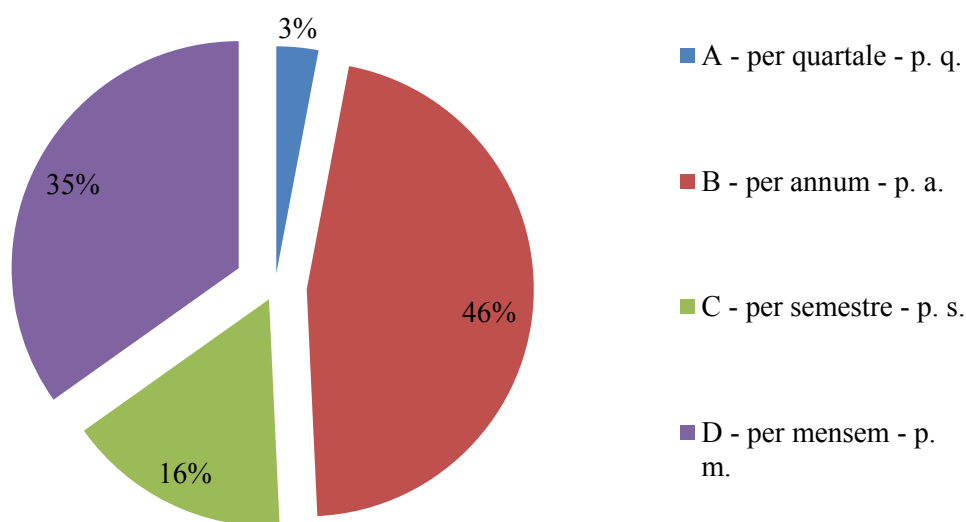
Druhou nejčastěji volenou odpovědí byla možnost B, kterou zvolilo 16,92 % respondentů Obchodní akademie, dále pak 10,45 % maturantů z Hotelové školy.

Studenti Gymnázia tedy mají větší povědomí, o anuitních splátkách, i přesto, že je finanční gramotnost zařazena pouze jako průřezové téma, na rozdíl od studentů Obchodní akademie nebo Hotelové školy.

Ačkoliv se jedná pouze o malý počet respondentů, lze vidět, že 77 % respondentů neví, co znamená anuitní splátka. To je ovšem problém při sjednání úvěru, protože se domnívají, že měsíční splátka, kterou zaplatí, sníží jejich úvěr ve výši částky, kterou zašlou.

V otázce č. 3 byli respondenti tázáni, která z uvedených možností udává měsíční úrokovou sazbu. Jak vidíme, v možnostech byly uvedeny možnosti ve slovním vyjádření z latiny, tak jejich zkratkou. Toto je také důležitá informace, kterou by měl každý zájemce o úvěr znát, protože právě zkratky jsou uváděny v úvěrových podmínkách.

Graf 4.3 Grafické znázornění odpovědí otázky č. 3

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V grafu 4.3 vidíme, že 35 % dotazovaných správně určilo, že měsíční úroková je „per mensem – p. m.“.

Tuto skupinu respondentů tvořilo 14,43 % studentů Gymnázia, dále 11,44 % učňů a 8,96 % maturantů Hotelové školy. Je však zarážející, že z celkového počtu 49 dotazovaných studentů Obchodní akademie, žádný z nich neurčil správně měsíční úrokovou sazbu.

Lze také vyčíst, že nejvíce respondentů se domnívalo, že měsíční úroková sazba se značí p. a., per annum. Tato skupina představovala 46 % dotazovaných.

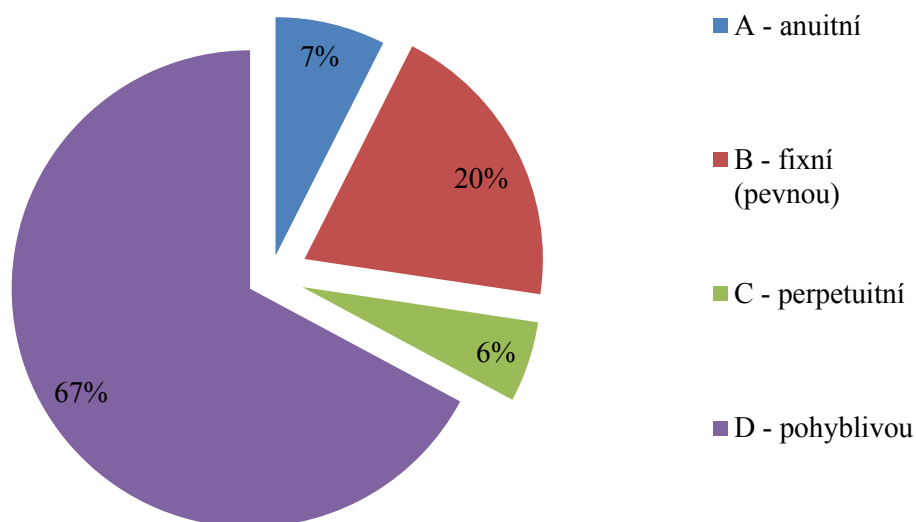
Tuto možnost také zvolili všichni studenti Obchodní akademie, a tato skupina tvoří 24,38 % respondentů, kteří zvolili možnost B.

Dalších 16 % respondentů zaměnilo měsíční úrokovou sazbu za čtvrtletní a 3 % respondentů neodpovědělo vůbec.

Hypoteticky, pokud by si respondent chtěl srovnat úvěry od různých poskytovatelů a jedním z hledisek posouzení by byla úroková sazba a on by srovnával právě údaje, které by byly označeny pouze zkratkou p. a., pak by zjistil, že je úvěr nákladný, protože by ho zajímalo, kolik zaplatí za měsíc, avšak úrokovou sazbu by měl roční, tedy dvanáctinásobek.

V mnoha mediích a nabídkách poskytovatelů úvěru bývá garantovaný úrok. Z tohoto důvodu byla dotazovaným položena otázka, jak se nazývá úroková sazba, která se mění a je ovlivňována například změnami na finančních trzích.

Graf 4.4 Grafické znázornění odpovědí otázky č. 4

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 4.4 říká, že 67 % respondentů odpovědělo, že se jedná o pohyblivou úrokovou sazbu. Druhou nejpočetnější skupinu respondentů představují ti, kteří se domnívají, že se jedná o fixní úrokovou sazbu. Tedy předpokládají, že ačkoliv se úroková sazba mění, vlivem trhu, jejich úroková sazba zůstane stejná. Tato skupina představuje 40 respondentů,

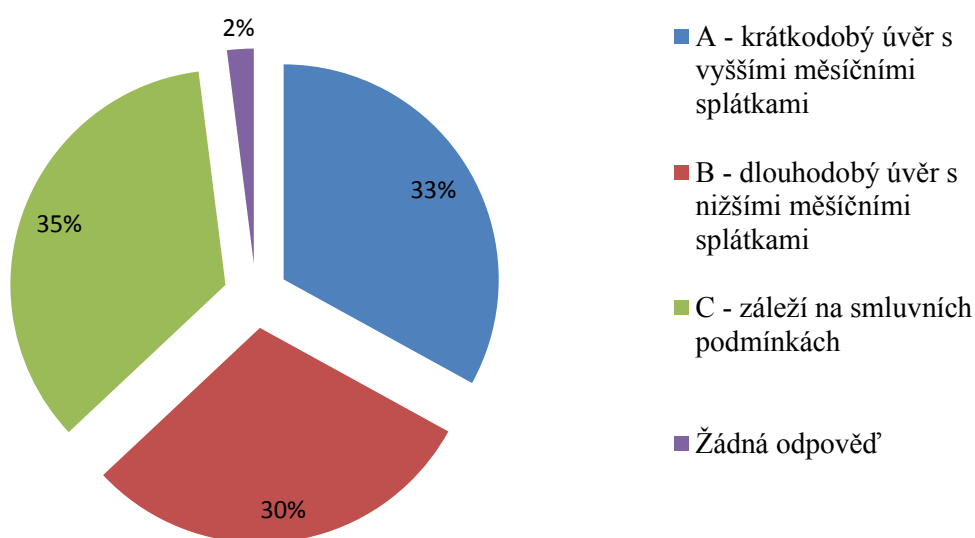
tedy 20 %. V možnostech odpovědí, byly uvedeny dvě zavádějící možnosti. Jednalo se o možnost, že se jedná o anuitní a perpetuitní úrokovou sazbu. Tyto možnosti byly zvoleny záměrně, protože respondentům jsou tyto pojmy vysvětlovány v rámci předmětů, která se zabývají ekonomikou a také finanční gramotností. Jako anuitní označilo měnící se úrokovou sazbu 5 % a jako perpetuitní 7 % dotazovaných.

Nejpočetnější skupinou dotazovaných, kteří zvolili správnou odpověď, byli studenti Gymnázíí a maturanti Hotelové školy, obě skupiny tvořily shodně 36 respondentů, tedy 17,91 % respondentů, z celkového počtu 67,16 % dotazovaných, kteří zvolili možnost D.

Jestliže se zaměříme na možnost B, kterou volili respondenti jako druhou nejčastější odpověď, pak největší zastoupení v této skupině mají studenti Obchodní akademie, v relativním vyjádření 6,97 %. Další nejpočetnější skupinou byli gymnazisté, 5,47 %. Je nutné podotknout, že pouze 10 maturantů, tedy 4,98 %, z Hotelové školy a 2,49 % učňů.

Otázka č. 5 je zaměřena na výhodnost úvěru z časového hlediska. Respondentům byla položena otázka, zda je podle nich výhodnější krátkodobý úvěr, u kterého budou měsíční splátky vyšší, nebo úvěr dlouhodobý, u kterého budou naopak nižší, protože budou rozloženy do delšího časového období. Nebyly poskytnuty konkrétní informace o výši úvěru, úrokové sazbě, roční procentuální sazbě nákladů apod.

Graf 4.5 Grafické znázornění odpovědí otázky č. 5

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Jak vidíme v grafu 4.5, krátkodobý úvěr s vyššími měsíčními splátkami považuje 33 % respondentů za výhodnější. Oproti tomu úvěr, jehož splátky budou rozloženy do delšího časového období, za to nižší by si zvolilo 30 % respondentů. Celkem 70, tedy 35 % respondentů by zvážilo výhodnost úvěru na základě další ukazatelů a zvolili možnost, kdy by záleželo na smluvních podmínkách.

Z celkového počtu respondentů, kteří považují za správnou odpověď možnost A bylo nejvíce gymnazistů a tvořili 13,93 %. Byla to také nejčastější odpověď samotných gymnazistů v případě otázky č. 5. Dále pak tuto možnost zvolilo také 9,95 učňů a 8,46 % maturantů Hotelové školy.

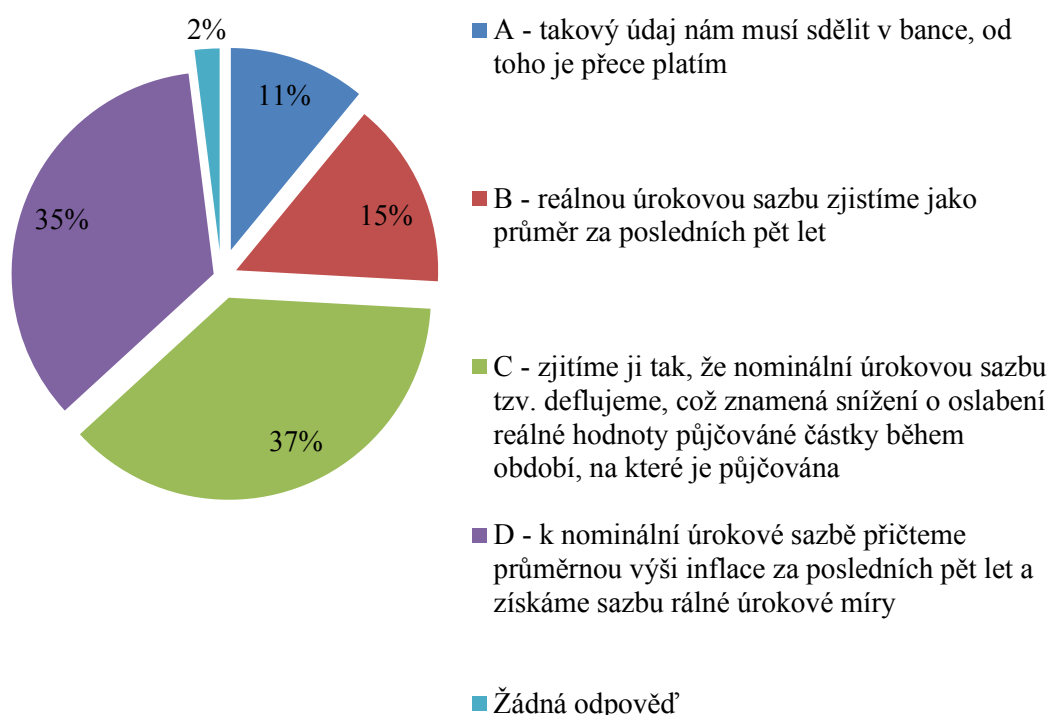
Smluvní podmínky by zvážilo pouze 3,48 % učňů, 3,98 % maturantů Hotelové školy a v případě gymnazistů by se zaměřilo na smluvní podmínky 11 respondentů, tedy 5,47 % z celkového počtu 70 respondentů, kteří zvolili možnost C. Zbývající skupina 21,89 % respondentů, kteří zvolili tuto možnost, navštěvovalo Obchodní akademii.

Dlouhodobý úvěr, u něhož budou splátky činit nižší částku, považuje za výhodnější nejvíce studentů, kteří byli maturanti na Hotelové škole. Tvořili 4,98 % respondentů, kteří zvolili možnost B. Z celkového počtu respondentů zvolilo tuto možnost také 9 učňů. Dále bylo 3,48 % zastoupení studentů Gymnázia a v případě studentů Obchodní akademie zvolili tuto možnost pouze 4 studenti, kteří tvořili pouze 1,99 %.

Přístup k informacím by měl zajímat každého uchazeče o úvěr či finanční prostředky. Je však zarážející, že pouze 35 % dotazovaných respondentů, by si těmito informacím přihlédlo v případě rozhodování o výhodnosti poskytovaného úvěru, aby mohli zvážit jeho výhodnost.

Při poskytování úvěrů jsou lidem poskytnuty mnohé informace týkající se úvěrů. V otázce č. 6 respondenti měli určit, jak zjistíme reálnou úrokovou sazbu, jestliže budou znát sazbu nominální.

Graf 4.6 Grafické znázornění odpovědí otázky č. 6

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Jak vidíme v grafu 4.6, 37 %, tedy 75 respondentů odpovědělo, že je nutné, aby nominální úrokovou sazbu tzv. deflaci, tedy ji očistili od inflace. Možnost, kdy by k nominální úrokové sazbě průměrnou výši inflace přičetli, by zvolilo 70 respondentů. Tedy namísto toho, aby úrokovou sazbu snížili o oslabení reálné hodnoty, tak by ji navýšili o inflaci, tedy zdvojnásobili. U této otázky vidíme, že 11 % respondentů spoléhá na informace od svého bankovního poradce, popřípadě osoby, která jim poskytuje úvěr, předpokládají, že jim tuto informaci sdělí, protože si platí jejich služby.

Největší povědomí o nutnosti deflace mají studenti, kteří navštěvovali Gymnázium. Tuto možnost zvolilo 10,95 % respondentů. Z celkového počtu dotazovaných možnost C zvolilo 9,95 % maturantů Hotelové školy a 8,96 % učňů, kteří rovněž studují na Hotelové škole. Tedy početně nejmenší skupinu respondentů, kteří zvolili správnou odpověď, tvořili studenti Obchodní akademie.

I zde lze poukázat na přínos, který přinesla povinnost zařadit finanční gramotnosti jako průřezové téma do ŠVP pro gymnázia.

Reálnou úrokovou sazbu by vypočítalo jako součet nominální úrokové sazby a průměrné výše inflace za posledních pět let 9,95 % respondentů. Tento způsob výpočtu by také zvolilo 6,97 % maturantů a 3,98 % učňů Hotelové školy. Důležité však je, že největší počet respondentů, kteří volili možnost odpovědi D, navštěvovalo Obchodní akademii. Tito respondenti tvořili 13,93 % všech dotazovaných.

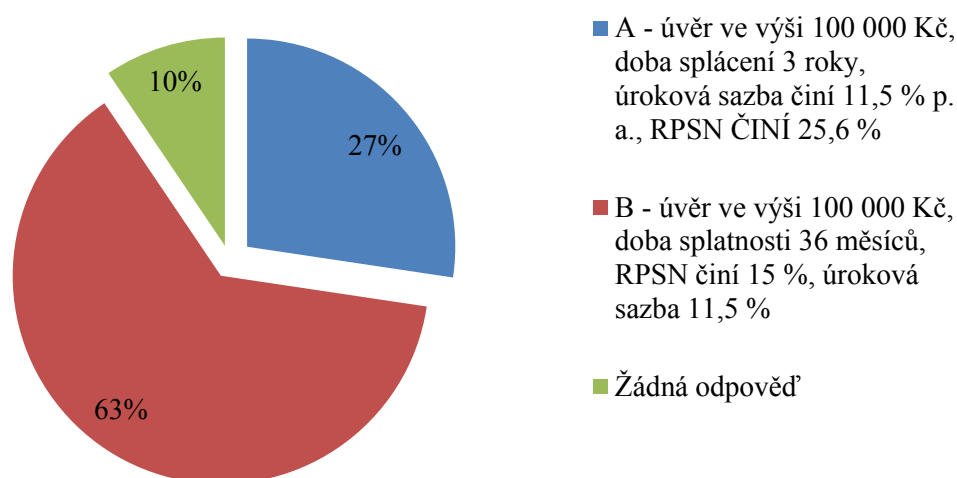
Studenti Gymnázia získali v rámci finanční gramotnosti zařazené ve školském vzdělávacím programu teoretický základ o inflaci. Lze se však domnívat, že v rámci výuky neměli prostor k aplikaci teoretických poznatků a tedy nedokázali navázat spojitost mezi úrokovou sazbou a inflací.

Z celkového počtu respondentů se 3,98 % gymnazistů a ve stejném zastoupení také maturantů Hotelové školy domnívá, že informaci o reálné úrokové sazbě jim musí sdělit zaměstnanec banky, případně zaměstnanec nebankovního poskytovatele finančních prostředků, protože si služby těchto subjektů platí v rámci poskytovaného úvěru. V případě učňů by se jednalo o 5 osob a jednoho studenta Obchodní akademie, kteří by požadovali informace po zmíněných institucích.

S inflací se lidé setkávají každý den, ať už se jedná o jejich mzdu, kdy inflace ovlivňuje jejich reálnou kupní sílu nebo také v případě vkladů. Znalost rozdílu a mezi reálnou a nominální úrokovou sazbou a především pak faktory, které ovlivní samotný výpočet lze považovat za důležitý v případě finanční gramotnosti jedince.

V otázce číslo 7 měli respondenti srovnat dva úvěry, přičemž u každého z nich znali základní údaje.

Graf 4.7 Grafické znázornění odpovědí otázky č. 7

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Jak je zřejmé, informace o úvěrech jsou totožné, kromě roční procentuální sazby nákladů. Tento údaj byl změněn, a to z toho důvodu, že na základě RPSN můžeme porovnat nákladovost úvěru, jak již bylo zmíněno v otázce číslo 1. V grafu 4.7 je patrné, že 70 % respondentů zvolilo jako výhodnější úvěr, který má nižší RPSN.

Jako výhodnější úvěr, při kterém je RPSN nižší, zvolilo 19,40 % studentů gymnázia. V absolutním vyjádření se jednalo o 39 respondentů. Pokud se však podíváme na odpovědi studentů Gymnázia v otázce č. 1, pouze 26 jich odpovědělo správně a vědělo, co znamená RPSN. Lze tedy předpokládat, že se 13 respondentů rozhodovalo pouze na základě intuice, že při nižším ukazateli bude úvěr výhodnější. Možnost, při níž je RPSN vyšší, by si v případě hodnocení výhodnosti těchto dvou úvěrů zvolilo 8,46 % gymnazistů. Dva respondenti na tuto otázku neodpověděli vůbec.

Podobně jako gymnazisté smýšleli také studenti Obchodní akademii, neboť 21,39 %, tedy 43 respondentů zvolilo variantu úvěru B, ale v případě otázky na znalost RPSN jich správně odpovědělo pouze 16,92 %. V případě studentů Obchodní akademie pouze jeden respondent zvolil možnost A, tedy nákladnější úvěr a 5 respondentů neodpovědělo vůbec.

Studenti učňovských oborů, kteří navštěvovali Hotelovou školu, byli také přesvědčení, že je výhodnější úvěr uvedený v možnosti B v počtu 23 respondentů, čili 11,44 % všech dotazovaných. Možnost B by si z řad těchto studentů zvolilo 6,97 % dotazovaných.

Všechny tři skupiny respondentů, čili studenti gymnázia, obchodní akademie, a hotelové školy, jejichž odpovědi v dotazníkovém šetření byly analyzovány, zvolili ve větší míře jako výhodnější úvěr s nižší roční procentuální sazbou nákladů.

Pokud se ale podíváme na výsledky studentů, kteří absolvovali maturitní studium také na Hotelové škole, zjistíme, že jako jediná skupina dotazovaných respondentů zvolila ve větším počtu výhodnější úvěr, při němž je roční procentuální sazba nákladů vyšší. Možnost A tedy zvolilo 11,44 % maturantů Hotelové školy, kdežto variantu úvěru s nižším RPSN by si zvolilo 10,95 % dotazovaných. V případě této skupiny bylo vyplněno 7 dotazníků, v nichž nebyla tato otázka zodpovězena. Tedy největší počet nezodpovězené otázky č. 7. v případě všech dotazovaných.

4.3 Shrnutí dotazníkového šetření

Z výsledků dotazníkového šetření, které se zabývalo pouze určitými částmi problematiky úvěrů, se ukázalo, že respondenti nemají dostatečné znalosti, i přesto, že studenti, kteří se dotazníkového šetření zúčastnili, absolvovali ekonomicky zaměřené předměty nebo předměty, které byly zaměřeny na základy finanční gramotnosti.

Studentům také chybí dovednost aplikovat své teoretické znalosti získané studiem v praxi anebo si neumějí pojmy s praxí spojit. Jako příklad mohou být uvedeny otázky č. 1 a č. 7., kde 60 % respondentů nemělo ani ponětí, co znamená RPSN, ale při zhodnocení výhodnosti úvěru volilo nižší sazbu RPSN. Z uvedeného tedy vyplývá, že podvědomě volili nižší roční procentuální sazbu nákladů, aniž by věděli, co vlastně roční procentuální sazba nákladů znamená.

S účinností od 1. 9. 2007 mají všechny základní školy v České republice povinnost, dle školského zákona 561/2004 sb. vyučovat dle školních vzdělávacích programů, dále jen ŠVP, které byly sestaveny dle rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělání, dále jen RVP ZV. Od roku 2008 tak musely učinit gymnázia a střední odborné školy. Právě tento národní program pro vzdělávání vnesl do českého školství povinnost zařadit finanční

gramotnost do ŠVP, a to buď jako průřezové téma napříč předměty nebo jako samostatný předmět (volitelný).²⁹

²⁹

RVP ZV http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf

5. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat a vyhodnotit pohledávky dlužníka. Dílčím cílem práce bylo poukázat na důležitost finanční gramotnosti jako nástroje prevence a pomoci v oblasti ekonomických aktivit člověka a poukázat na absenci a nedostatek finanční gramotnosti na všech typech škol. Teorie k tématu je zpracována v první kapitole – *Úpadek a možné způsoby jeho řešení*, která popisuje na teoretické úrovni insolvenční řízení, nastiňuje možné způsoby řešení úpadku fyzických a právnických osob, rovněž nastiňuje jednotlivé kroky oddlužení.

Druhá, praktická část práce se zabývala oddlužením konkrétní fyzické osoby, dále jen pan Jan. V této části byly analyzovány a následně vyhodnoceny pohledávky dlužníka. Pan Jan se dostal do tíživé finanční situace. Tím, že začal řešit svou platební neschopnost podáním insolvenčního návrhu, dále pak návrhem na povolení oddlužení se jeho situace zlepšila, protože mu již nehrozily případné exekuce podnícené ze strany věřitelů.

Vstoupením do insolvenčního řízení v pozici dlužníka, musí dlužník počítat s tím, že insolvenční rejstřík je veřejný, tedy kterýkoliv občan do něj může nahlédnout, což znamená, že okolí dlužníka se může během okamžiku dozvědět o jeho finančních problémech, ale také například výši platu, stavu jeho majetku apod., což se také v případě pana Jana stalo a oddlužení mělo nejen ekonomický, ale také sociální dopad. Případ pana Jana, který byl v této části práce podroben rozboru, měl dopad na jeho ekonomickou situaci tím, že se musel odstěhovat z pronajatého bytu a přestěhovat se zpět ke svým rodičům a díky tomu se mu podařilo omezit jeho výdaje na bydlení. Oddlužení u něj však mělo také dopad na mínění veřejnosti, neboť se jedná o učitele, který působí na základní škole, ale také na gymnáziu.

Analýzou jednotlivých pohledávek dlužníka bylo zjištěno, že popěrnými úkony insolvenčního správce byly sníženy pohledávky věřitelů, které byly uspokojovány v rámci oddlužení o částku 3 116,60 Kč a celková výše pohledávek činila 560 271,80 Kč. Analýzou bylo také zjištěno, že bylo možné insolvenčním správcem popřít i další pohledávky dlužníka. Pokud by tak insolvenční správce při přezkumném jednání učinil, byla by celková výše pohledávek 420 249,80 Kč, tedy o 24,99 % méně. Na základě zjištění skutečného příjmu dlužníka v době oddlužení bylo možné určit, že doba trvání oddlužení by byla od 11 měsíců kratší.

Čtvrtá kapitola se zabývala dotazníkovým šetřením, které mělo ověřit úroveň znalostí studentů vybraných středních škol v oblasti finanční gramotnosti a poukázat tak na to, že role finanční gramotnosti je na středních školách do značné míry podceňována, i přesto, že dle školského zákona musí mít každá škola zařazenou finanční gramotnost ve svém Školním vzdělávacím programu.

Při rozboru dotazníků, byly nejprve analyzovány odpovědi studentů na jednotlivé otázky. Nebylo zde rozlišováno, kterou z vybraných škol navštěvují. Analýze byly rovněž podrobeny výsledky podle škol, které respondenti navštěvovali.

Analýzou jednotlivých odpovědí bylo zjištěno, že studenti gymnázia, i přesto, že jejich Školní vzdělávací program má finanční gramotnost zařazenou pouze jako průřezové téma, mají lepší povědomí v případě některých otázek týkajících se problematiky úvěrů, oproti studentům středních škol, kteří mají výuku v širším obsahu. Dotazníkové šetření také poukázalo na skutečnost, že studium střední školy, kde se vyučují, ekonomické předměty přinesou studentům více znalostí v oblasti finanční gramotnosti.

Seznam použité literatury

Knižní publikace:

HÁSOVÁ, Jiřina a kol. [i]Insolvenční zákon. Komentář[/i]. 2. Vydání Praha: C. H. Beck, 2014. 1482 s. ISBN 978-80-7400-55-8.

HÁSOVÁ, Jiřina a Tomáš MORAVEC. [i]Insolvenční řízení[/i]. Praha: C. H. Beck, 2013. 280 s. ISBN 978-80-7400-459-9.

LEIGH, Karen. [i]Personal Bankruptcy and Company Insolvency[/i]. 3. vyd. United Kingdom: Easyway Guides, 2012. ISBN-13: 978-1847162366.

RICHTER, Tomáš. [i]Insolvenční právo[/i]. Praha: ASPI, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

Elektronické zdroje a dokumenty

Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: [i]Sbírka zákonů Československé socialistické republiky[/i]. 1964, částka 19, s. 202 – 248. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/1964&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 182 ze dne 30. března 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: [i]Sbírka zákonů České republiky[/i]. 2006, částka 62, s. 2130 – 2217. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=182/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 312 ze dne 23. května 2006 o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů. In: [i]Sbírka zákonů České republiky[/i]. 2006, částka 96, s. 3815 – 3823. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=312/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Vyhláška č. 313 ze dne 22. listopadu 2007 o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho totových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění pozdějších předpisů. In: [i]Sbírka zákonů České republiky[/i]. 2007,

částka 100, s. 4156 – 4157. Dostupná také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=313/2007&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Česká justice [online]. Odborníci: Novela insolvenčního zákona přinese odbřemenění soudů, ale i restrikce práv věřitelů. Dostupné také z: <http://www.ceska-justice.cz/2016/04/odbornici-novela-insolvenčního-zakona-prinese-odbřemenění-soudů-ale-i-restrikce-práv-věřitelů/>.

Gymnázium a Obchodní akademie Orlová [online]. Školský vzdělávací program pro čtyřleté gymnázia. Dostupný také z: <http://www.goa-orlova.cz/ctyřlete-gymnazium/>.

Gymnázium a Obchodní akademie Orlová [online]. Školský vzdělávací program pro obchodní akademii. <http://www.goa-orlova.cz/obchodni-akademie/>.

Hotelová škola Frenštát pod Radhoštěm [online]. Školský vzdělávací program. Dostupný také z: <http://www.hotelovkafren.cz/>.

Justice [online]. Insolvenční rejstřík. Dostupný také z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>.

Národní ústav pro vzdělávání [online]. Rámcové vzdělávací programy. Dostupné také z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>.

Policie České republiky – KŘP Jihomoravského kraje [online]. Problematika bílých koní. Dostupné také z: <http://www.policie.cz/clanek/problematika-bilych-koni.aspx>.

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Sněmovní tisk 785/0, část č. 1/6. Novela zákona – insolvenční zákon. Dostupný také z <http://psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=785&CT1=0>.

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dostupné také z: <http://psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=785&CT1=0>.

Salvia Kraken [online]. Dostupný také z: <http://kraken.slv.cz/>.

Seznam zkratk

RPSN – roční procentuální sazba nákladů

RVP ZV – rámcový vzdělávací program pro základní vzdělání

ŠVP – školský vzdělávací program

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 13. 7. 2016.

Bc. Michal Španihel
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník finanční gramotnosti studentů vybraných středních škol

Příloha č. 2 – Odměna insolvenčního správce